

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra obchodního práva

Obchodní vedení

Business management

Diplomová práce

Lucie Chvalová

Vedoucí práce: JUDr. Kateřina Eichlerová, Ph.D.

Datum uzavření rukopisu: 13. 3. 2014

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „*Obchodní vedení*“ jsem vypracovala samostatně, veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádně označila a uvedla v přiloženém seznamu a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Podpis

Poděkování:

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí své diplomové práce paní JUDr. Kateřině Eichlerové, Ph.D.za ochotu, pomoc a rady při psaní diplomové práce. Poděkovala bych také svojí rodině, která mi při psaní této práce byla velkou oporou.

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	POJEM OBCHODNÍHO VEDENÍ	6
2.1	OBEČNÁ CHARAKTERISTIKA	6
2.2	ODLIŠENÍ OBCHODNÍHO VEDENÍ OD JEDNÁNÍ JMÉNEM SPOLEČNOSTI	8
2.3	ROZHODOVÁNÍ O ZÁLEŽITOSTECH SOUVISEJÍCÍCH S PODNIKÁNÍM	10
2.4	POZITIVNÍ VYMEZENÍ OBCHODNÍHO VEDENÍ	14
2.5	NEGATIVNÍ VYMEZENÍ OBCHODNÍHO VEDENÍ	19
3	FUNKCE A VÝKON OBCHODNÍHO VEDENÍ	21
3.1	FUNKCE OBCHODNÍHO VEDENÍ	21
3.2	VÝKON A REALIZACE OBCHODNÍHO VEDENÍ	23
3.2.1	<i>Výkon obchodního vedení v osobních obchodních společnostech</i>	<i>24</i>
3.2.2	<i>Výkon obchodního vedení v kapitálových obchodních společnostech</i>	<i>26</i>
3.2.3	<i>Péče řádného hospodáře</i>	<i>32</i>
4	SOUBĚH Z POHLEDU OBCHODNÍHO VEDENÍ	35
4.1	OBEČNÁ ÚPRAVA SOUBĚHŮ	35
4.2	ZÁKONNÁ ÚPRAVA V ROCE 2012	37
4.3	SOUBĚHY PO PŘIJETÍ REKODIFIKACE	41
5	OBCHODNÍ VEDENÍ A POKYNY	45
5.1	VÝLUČNOST OBCHODNÍHO VEDENÍ	45
5.2	UDÍLENÍ POKYNŮ K OBCHODNÍMU VEDENÍ V OSOBNÍCH SPOLEČNOSTECH	46
5.3	UDÍLENÍ POKYNŮ K OBCHODNÍMU VEDENÍ V KAPITÁLOVÝCH SPOLEČNOSTECH	47
5.3.1	<i>Pokyny valné hromady</i>	<i>47</i>
5.3.2	<i>Ustanovení § 51 v zákoně o obchodních korporacích</i>	<i>49</i>
5.3.3	<i>Pokyny k obchodnímu vedení v monistickém režimu</i>	<i>52</i>
5.3.4	<i>Pokyny v koncernu</i>	<i>53</i>
5.4	POKYNY K OBCHODNÍMU VEDENÍ V NĚMECKÝCH KAPITÁLOVÝCH SPOLEČNOSTECH	56

6 ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	65
<i>Právní předpisy české.....</i>	<i>65</i>
<i>Právní předpisy zahraniční .....</i>	<i>66</i>
<i>Komentované právní předpisy .....</i>	<i>66</i>
<i>Literatura.....</i>	<i>67</i>
<i>Časopisecké zdroje.....</i>	<i>68</i>
<i>Judikatura.....</i>	<i>69</i>
<i>Zahraniční judikatura.....</i>	<i>72</i>
<i>Elektronické zdroje: .....</i>	<i>72</i>

1 ÚVOD

Obchodní vedení je sice pojem, který není vymezen v žádném platném právním předpise, v českém právu však zaujímá své místo řadu let. Přesto nebo právě proto je to pojem, který je i byl velmi často námětem k diskuzím. Jedná se o instrument, který je typický zejména pro kapitálové společnosti, nicméně se s ním setkáváme i v ostatních obchodních korporacích. Jedná se o nástroj, díky kterému částečně dochází k uspořádání vztahů a vytyčení působnosti jednotlivých orgánů uvnitř obchodních korporací. Jejich hranice je však často velmi tenká a proměnlivá a odvíjí se od povahy společnosti a její činnosti. Závisí tedy i na aspektech velikosti podniku, jeho zaměření, ale například i na počtu osob v jednotlivých orgánech. Vzhledem k tomu, že na obchodní korporace se pohlíží jako na uměle vytvořené subjekty, musí být upraveno, jak tyto subjekty budou vystupovat v reálném světě tak, aby byl naplněn jejich základní účel a to uspokojování lidských zájmů. Jejich jednání vzniká často na základě vnitřních rozhodnutí.

S obchodním vedením se setkáváme v platných právních předpisech na několika místech, nicméně si myslím, že zákonná úprava tohoto tématu je velmi skromná. Dotváření pojmu tak stojí víceméně na odborné literatuře a judikatuře. Obě dvě po dobu dvou desetiletí vytvořily pestrou škálu příspěvků vymezující obchodní vedení. Z toho ale vyplývá, že informace ohledně obchodního vedení jsou velmi roztržité a v některých otázkách obchodního vedení často rozporuplné. Proto je mým cílem v této diplomové práci rozebrat téma z co nejrůznějších pohledů tak, aby bylo možné si o obchodním vedení udělat ucelený obraz.

Obchodní vedení je pojem, který byl hojně citován pro blížící se zlom v české právní historii, který představovala a nadále představuje rekodifikace soukromého práva. Prvním dnem roku 2014 zanikly dva dosavadní zásadní kodexy pro soukromoprávní vztahy vůbec. Jak zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (občanský zákoník, OZ), tak zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (obchodní zákoník, ObchZ) z právní praxe zmizely a na jejich místa se dostaly nové právní předpisy. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový občanský zákoník, NOZ) nahradil ten dosavadní, který v naší právní historii

vydržel celé půl století. V obchodněprávní sféře je stěžejním zákonem pro právo obchodních korporací zákon č.90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích, ZOK), i když ani ten nepokryje veškeré záležitosti týkající se obchodního práva. I na něj budou navazovat nebo sám zákon bude odkazovat na některé další zákony. V mnohém byla obchodněprávní úprava přesunuta z obchodního zákoníku do nového občanského zákoníku, ten má působit jako *lex generalis* i pro obchodněprávní vztahy a vůbec má v soukromém právu tendence být univerzálním předpisem. Zákonná úprava obchodního vedení leží v zákoně o obchodních korporacích, nicméně na mnoha místech musíme počítat s občanskoprávní úpravou.

Práce je rozdělena do 6 základních kapitol včetně úvodu a závěru a dílčích podkapitol. Počáteční kapitola se snaží definovat obchodní vedení pomocí jeho odlišení vůči jednání společnosti navenek, zároveň se snaží definovat rozhodování, jakožto činnost odehrávající se uvnitř společnosti, z nichž jedna z těchto činností spočívá právě v rozhodování o obchodním vedení. První dvě podkapitoly se snaží umístit a vymezit obchodní vedení jako činnosti spadající do působnosti statutárního orgánu. Jeho postavení se současně s rekodifikací mění. Jednání statutárního orgánu za právnickou osobu bylo do konce roku 2013 považováno za jednání přímé. Přímé neboli osobně jednaly obchodní korporace, pokud za ně jednal statutární orgán. Takové jednání bylo považováno za jednání samotné obchodní korporace. S účinností zákona o obchodních korporacích a novým občanským zákoníkem se toto pojetí přímého jednání u právnických osob opouští. Přímé zastoupení se napříště uplatní pouze u jednání fyzických osob, které z hlediska své povahy mohou jednat vždy osobně, a ke svému jednání nepotřebují být nutně zastoupeny jinou osobou, která bude vyjadřovat jejich vůli. Nově pojímané zastoupení souvisí s novým pojetím právnických osob jako takových, neboť ty jsou považovány za uměle vytvořené entity, které nemají být stavěny na stejnou úroveň jako osoby fyzické. Nová právní úprava už necharakterizuje právnické osoby jako osoby, které jsou způsobilé samostatně právně jednat, ale jako osoby, které nejsou nadány svéprávností. Zákon se tedy vrací opět k právní předválečné úpravě.

Zákonodárce čerpal i z podobné úpravy švýcarského občanského zákoníku, čl. 55¹ a snažil se klást především důraz na dobrou víru toho orgánu, který za společnost jedná. Jedná-li ten v dobré víře, je dobrá víra přičtena i právnické osobě. Následující dvě podkapitoly se věnují vymezení pojmu jak z pozitivního tak negativního hlediska. Cílem těchto podkapitol je přinést jakýsi ucelený soubor příkladů, co je do obchodního vedení zpravidla zařazováno, poukázat na to, co se naopak jeví jako sporné, a na co není jednotný názor v judikatuře a literatuře. Většinou se setkáváme jak v doktríně, tak u rozhodnutí soudů s vymezením pozitivním. Třetí kapitola, též obecnějšího charakteru, je dle mého názoru nejvíce teoretická neboť připouští mnoho možných pohledů a variant. V této části práce je rozebrána funkce a výkon obchodního vedení. V této kapitole jsou rozebrány všechny typy obchodních společností, přičemž je zdůrazněna úprava kapitálových společností. Z mého pohledu to je tak kvůli výslovné úpravě obchodního vedení v zákoně, zároveň jsem toho názoru, že obchodní vedení se promítne v praktických životech právě kapitálových společností. Čtvrtá kapitola se věnuje souběhům, tedy v tomto případě už dílčí problematice, kterou obchodní vedení přináší. Téma je v tomto ohledu velmi aktuální, neboť je jen otázkou času, kdy budou muset soudy opět postavit podnikatele před jasný ortel. Zda souběhy ano, či nikoliv. Významná část v této kapitole spočívá v rozebrání stavu po přijetí novely obchodního zákoníku, zákona č. 351/2011 Sb., účinného od 1.1. 2012, v této části je umístěn též rozbor ustanovení § 66d ObchZ „Pověření obchodním vedením.“ Byť už je toto ustanovení minulostí, na obchodní vedení mělo velký vliv, a proto jej považuji za důležité do promítnutí v diplomové práci. V této části práce jsou následně nastíněny některé problémy, které by mohly vznikat v souvislosti s jeho vypuštěním v zákoně o obchodních korporacích. V předposlední kapitole jsou zohledněny možné zásahy do obchodního vedení. Práce se na tomto místě věnuje zákonem dovoleným pokynům směřujícím do obchodního vedení, pozornost je věnována valné hromadě, které se dotýká udělování pokynů nejvíce, nicméně je zohledněn i nově umožněný monistický systém akciové společnosti, a proto je problematika pokynů vztažena samostatně i na tento

---

¹ Důvodová zpráva k ZOK, s.77. dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>.

Schweizerisches Zivilgesetzbuch, art. 55: „Die Organe sind berufen, dem Willen der juristischen Person Ausdruck zu geben, 2 Sie verpflichten die juristische Person sowohl durch den Abschluss von Rechtsgeschäften als durch ihr sonstiges Verhalten.3 Für ihr Verschulden sind die handelnden Personen außerdem persönlich verantwortlich.“ Tyto orgány jsou ustaveny, aby vyjadřovaly vůli právnické osoby. Zavazují právnickou osobu jak při uzavírání obchodů, tak při ostatním jednání. V případě provinění pak tyto osoby odpovídají osobně (vlastní překlad).

model. Součástí této páté kapitoly je též rozbor ustanovení § 51 ZOK, které zavádí novinku v podobě žádosti o udělení pokynu a rozbor ustanovení § 81 ZOK, které zohledňuje možnost využití zásahů do obchodního vedení v koncernu. Závěr hodnotí dosažené výsledky, zkoumá, zda je úprava obchodního vedení z hlediska jeho praktického využití pro podnikatele dostatečná. V závěru je vyjádření k rozdílům mezi oběma úpravami a zhodnocení, jaká úskalí, či výhody může pro obchodní vedení přinést nová úprava.

Pokud jsou v diplomové práci využity některé pojmy zejména obchodního zákoníku, které nová právní úprava nepoužívá (nebo je používá v upraveném významu, s odlišným obsahem), vždy je v práci poskytnuto terminologické srovnání. Pokud je v práci použito spojení obchodní korporace, myslí se tím obchodní společnosti a družstva, přičemž je nutné upozornit, že se diplomová práce zabývá výslovně obchodními společnostmi ve smyslu ustanovení § 1 ZOK. Pokud je použit pojem obchodní společnost, myslí se tím ta konkrétní společnost, o které je v dané části hovořeno, nebo obecně jen osobní a kapitálové společnosti. Je-li v práci užito spojení obchodní korporace, jsou tím myšleny nejen obchodní společnosti, ale též družstva. Co se týče zohlednění obchodních společností, práce se snaží pokrýt úpravu obchodního vedení ve všech typech obchodních společností, nicméně v mnohých pasážích je rozebírána a citována úprava kapitálových společností. Je-li v diplomové práci užito spojení nový občanský zákoník, nebo též zkratka NOZ, myslí se tím zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Je-li v práci použito spojení občanský zákoník, myslí se tím právní předpis účinný do 31. 12. 2013.

V průběhu práce bylo čerpáno ve značné míře z judikatury českých soudů. Hojně se k pojmu obchodního vedení vyjadřuje Nejvyšší soud ČR, jehož rozhodnutí jsou v práci zastoupena nejčastěji, v některých situacích jsou doplněna rozhodnutími Nejvyššího správního soudu. Informace byly také čerpány od autorů příspěvků a článků právních periodik. V neposlední řadě mi ke zpracování tématu pomohla obecná právní literatura obchodního práva a samozřejmě komentované právní předpisy. V práci jsou využity zejména metody komparace a analýzy.

V souvislosti se změnami, které nastaly k 1.1 2014, bych ráda poskytla porovnání obou úprav v oblasti obchodního vedení, nastínila možný vývoj a úpravu institutu obchodního vedení do budoucna a prozkoumala, zda je zatím z teoretického hlediska

možné říci, která úprava je/byla výhodnější pro současné podnikatele. V práci jsou rozebrány změny, které s sebou přináší oba rekodifikační celky a jaký dopad mají tyto změny na obchodní vedení.

Doufám, že práce bude příspěvkem nejen k souhrnnému zobrazení obchodního vedení v obchodních společnostech, ale i určitým náhledem na ubírání se obchodního vedení v nové právní úpravě.

2 POJEM OBCHODNÍHO VEDENÍ

2.1 Obecná charakteristika

Pojem obchodní vedení není ve stávajících předpisech nikde vymezen. Přesto, že zákonná definice neexistuje a neexistovala ani před rekodifikací, setkávali jsme se s pojmem hned na několika místech v obchodním zákoníku ve spojení s obchodními společnostmi a pojem se objevuje i v zákoně o obchodních korporacích, je však možné říci, že nový obchodněprávní předpis je na úpravu obchodního vedení skoupější. Vymezení pojmu tedy bylo a bude i nadále věcí doktríny a judikatury. Obě dvě vytvořily za dobu dvou desetiletí poměrně pestrou škálu rozhodnutí a odborných příspěvků, ve kterých se snažily vyplnit chybějící zákonnou definici tohoto pojmu. Nutno dodat, že se jedná o pojem vágní, a proto se často setkáváme s různými, někdy i protichůdnými názory. Je to pojem, který je v mnohém variabilní. Variabilita vzniká a projevuje se totiž díky odlišnosti povahy a struktury samotných obchodních korporací. Většinou jsou to právě obchodní korporace z hlediska svého charakteru, které určují povahu obchodního vedení a snaží se jej zohlednit v rámci svojí podnikatelské činnosti. Jinou povahu tedy bude mít obchodní vedení ve velké společnosti, která má několik tisíc zaměstnanců a jinak se bude obchodní vedení uskutečňovat u společnosti s několika společníky, stejně tak jako bude obchodní vedení utvářeno jiným způsobem u veřejné obchodní společnosti a jiným u akciové společnosti.

Obchodní vedení bylo zmíněno v § 81 ObchZ v rámci ustanovení o veřejné obchodní společnosti, dále také ustanovením § 97 ObchZ z pohledu komanditní společnosti, ustanovení §134 ObchZ stanovovalo oprávnění jednatelů k obchodnímu vedení u společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti obchodní vedení svěřovaly představenstvu podle § 192 ObchZ. Novelizace obchodního zákoníku platná od 1.1 2012 pojem zmiňovala v tehdy nově vloženém ustanovení § 66d ObchZ, které bylo označeno jako „Pověření obchodním vedením.“ Z bývalé právní úpravy bylo možné odvodit, že obchodní vedení náleží ex lege statutárnímu orgánu. Vyplývalo to jednak z ustanovení § 134 ObchZ (slovo „náleží“) a zároveň i z ustanovení obchodního zákoníku

v § 66d, který v prvním odstavci říkal, že statutární orgán společnosti může pověřit obchodním vedením společnosti zcela nebo zčásti někoho jiného. Je tedy zřejmé, že právě statutárnímu orgánu muselo příslušet obchodní vedení ze zákona. Pokud by tomu tak nebylo, nemohl by nikoho dalšího k obchodnímu vedení pověřit, neboť by sám takovýmto oprávněním nedisponoval. Nová úprava toto ustanovení nezná, zákonodárce pověření obchodním vedením v zákoně o obchodních korporacích nevyužil. Výlučnost statutárních orgánů k obchodnímu vedení bylo možné vyčíst z ustanovení § 194 odst. 4 ObchZ, který stanovoval, že nikdo není oprávněn dávat pokyny představenstvu týkající se obchodního vedení společnosti i přesto, že první věta téhož odstavce stanovovala povinnost představenstva řídit se zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou.

Nový obchodněprávní předpis se zmiňuje o pojmu v ustanovení § 195 ZOK v rámci právní úpravy společnosti s ručením omezeným, dále pak v § 435 ZOK, který upravuje dualistický systém akciové společnosti a taktéž zmiňuje obchodní vedení. Obchodní vedení v rámci monistického systému akciové společnosti přísluší statutárnímu řediteli podle ustanovení § 463 odst. 3 ZOK. Výše zmíněná ustanovení obou kapitálových společností odkazují na ustanovení § 51 odst. 1 ZOK týkající se pravidel jednání členů orgánu, který říká, že: *"Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace, to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou."* Již teď je však dovozováno, že tento odkaz je chybou zákonodárce a pravděpodobně tím bylo zamýšleno odkazovat na druhý odstavec stejného ustanovení.² Ustanovení § 51 odst. 2 ZOK zavádí možnou výjimku do zákazu zasáhnout do obchodního vedení. Odkaz na obchodní vedení najdeme též v ustanovení § 81 ZOK. Toto ustanovení upravuje vztah mezi řídící a řízenou osobou v rámci obchodních koncernů. Obě dvě ustanovení (§ 81 ZOK i § 51 ZOK) tímto vnášejí prolomení jinak obecného zákazu udílet jakékoliv pokyny spadající do obchodního vedení. Tato dvě ustanovení jsou v práci rozebrána v navazujících kapitolách.

---

² Na chybu upozorňuje I. Štenglová v komentáři k ustanovení § 435 ZOK: „Odkaz na § 51 odst. 1 v § 435 odst. 3 větě za středníkem má být zřejmě odkazem na § 51 odst. 2, týkající se možnosti požádat valnou hromadu o udělení pokynu k obchodnímu vedení.“ (ŠTENGLOVÁ, I.: In ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 693.

Zajímavé je všimnout si, jak zákonodárce přistoupil k charakterizování činnosti obchodního vedení z hlediska jazykového. Zatímco v obchodním zákoníku úprava byla, co se týče slov, značně nejednotná³, využívá zákon o obchodních korporacích ve spojení s obchodním vedením sloveso „přísluší“. Myslím si, že je tím podepřena zejména snaha o zdůraznění výlučnosti statutárního orgánu k obchodnímu vedení.

2.2 Odlišení obchodního vedení od jednání jménem společnosti

Podle zákonné úpravy jak bývalé i té dnešní náleží obchodní vedení statutárnímu orgánu. Slovy B. Havla: „*Naplňuje se tím zákonný předpoklad odlišení funkcí (sfér vlivu), čímž se zajišťuje nestrannost a kontrola. Nositel obchodního vedení je při jeho výkonu nezávislý a je chráněn před zásahy ze stran jiných orgánů korporace.*“⁴ Odlišení funkcí se vztahuje jednak na ostatní orgány korporací, ale zároveň je nutné odlišovat jednotlivé funkce a složky působení samotného statutárního orgánu. Obchodní vedení je totiž pouze jednou z dílčích úloh, která přísluší v obchodní společnosti statutárnímu orgánu. Veškeré kompetence společníků a komplementářů v případě osobních společností, jednatelů a členů představenstva, v případě kapitálových společností, jsou rozděleny do těchto tří skupin: jedná se o jednání jménem společnosti, obchodní vedení a další úkoly.⁵ Stěžejní skupinou, vzhledem k její faktické viditelnosti a dopad pro třetí osoby, je jednání jménem společnosti neboli výlučná pravomoc statutárního orgánu jednat jménem společnosti navenek. Toto jednatelelské oprávnění je navenek neomezené jak vyplývá z ustanovení § 47 ZOK, vnitřně však omezené je. To, jakým způsobem se bude společnost projevovat navenek, je vždy zapisováno do obchodního rejstříku⁶ a takový způsob je závazně určen společenskou smlouvou, resp. stanovami. Zde je nutné připomenout, že do konce roku 2013 bylo

---

³ Obchodní zákoník využíval například spojení: „jsou oprávněni“ v případě osobních obchodních společností, „jednateli náleží“ u s.r.o., „představenstvo zabezpečuje“ u a.s.

⁴ Havel, B.: Obchodní korporace ve světle proměn. Variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací, Auditorium, 2010. s. 86.

⁵ Jako příklad těchto dalších úkolů mohou být situace, kdy „Statutární orgán vystupuje vůči společníkům jako jejich „partner“ při výkonu práv společníka.“ (VRAJÍK, M.: Právo. Kudy vedou hranice obchodního vedení. 2012, s. 27, dostupné z: <http://www.akds.cz/files/7350bd695e085267002f78d5f2f52793.pdf>)

⁶ Úprava rejstříku byla v rámci rekodifikace přesunuta do nového občanského zákoníku, § 120 NOZ upravuje v obecné rovině veřejné rejstříky a zároveň odkazuje na speciální zákon, kterým je v tomto případě zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

považováno jednání, kterým jednal statutární orgán za právnickou osobu – obchodní korporaci, za jednání přímé. Nová právní úprava v tomto směru přináší změnu v tom smyslu, že od 1.1.2014 je tato koncepce zcela opuštěna a na základě ustanovení § 151 odst. 1 NOZ je jednání statutárního orgánu za právnickou osobu chápáno jako jednání nepřímé.

K odlišení jednání jménem společnosti a obchodního vedení se vyjádřil i Nejvyšší soud České republiky: „*Pod pojem obchodního vedení pak nelze zahrnout právní úkony uzavírané společností s třetími osobami. V některých případech však na rozhodnutí učiněné v rámci obchodního vedení společnosti navazuje jednání jménem společnosti, a to tam, kde k realizaci takového rozhodnutí je nutné právní jednání ve vztahu k třetím osobám.*“⁷ T. Dvořák uvádí ve své publikaci jako jeden z hlavních rozdílů mezi obchodním vedením a jednatelským oprávněním způsob realizace daných rozhodnutí. Rozhodnutí přijatá v rámci obchodního vedení se podle něj realizují interně a neplynou tak z nich žádné právní důsledky pro třetí osoby. I on ale zároveň připouští, že tato interní rozhodnutí mají možnost projevit se navenek, protože ve většině případů budou sloužit jako podklad pro jednání vůči třetím osobám, tedy jako podklad pro jednatelské oprávnění.⁸

Z výše uvedeného lze shrnout, že obchodní vedení i jednatelské oprávnění přísluší ze zákona statutárnímu orgánu. Pro obchodní vedení platí, že se jedná o interní instrument, který se zpravidla nepromítá do oblasti jednání s třetími osobami, zatímco jednání navenek, jak už ze samotného názvu vyplývá, je jeho opakem. Z judikatury i doktríny lze nicméně dovodit, že právě mezi těmito zcela opačnými typy působnosti statutárního orgánu lze spatřovat spojitost, a to v případě, kdy některá rozhodnutí učiněná v rámci obchodního vedení poslouží jako základ při jednání společnosti navenek. Zároveň je nezbytné mít na paměti, že právě jednání navenek je: „*třeba striktně odlišovat od procesu rozhodování obchodní společnosti, resp. tvorby její vůle, který tomuto jednání předchází a který může mít v některých případech formalizovanou podobu.*“⁹ Na další rozdíl spočívající v možné omezitelnosti těchto dvou působností statutárního orgánu upozorňuje

---

⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006 In: DĚDIČ, J., LASÁK, J.: Právo kapitálových obchodních společností. 1. Díl, Praha, LINDE, s. 892.

⁸ DVOŘÁK, T.: Osobní obchodní společnosti ve světle rekodifikace českého obchodního práva. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 229.

⁹ ZÁDĚRA, F.: Zástupci obchodní společnosti, povaha jejich vztahu ke statutárnímu orgánu a souběh jednání. Obchodní právo, 2012, roč. 21, č. 2, s. 53.

B. Havel. „Omezit lze jednatelské oprávnění v jeho efektech navenek, protože je z povahy věci omezeno účelem a existencí právnické osoby. Obchodní vedení je však náplň činnosti – jednatelského oprávnění, která nemá v tomto smyslu průměty jinam, která není omezitelná, která zkrátka jen je – existuje uvnitř korporace a tam není a nemůže být omezena. Pokud se projeví navenek, dostává současně kvalitu jednání navenek, tedy se jedná o dílčí projev jednatelského oprávnění vůči třetím osobám.“¹⁰

2.3 Rozhodování o záležitostech souvisejících s podnikáním

Obchodní vedení je jedním z typů rozhodování, které se objevuje a prakticky využívá při chodu a fungování jak osobních, tak kapitálových společností. Jedná se o proces utváření vůle právnické osoby, jakožto fiktivního subjektu, který byl vytvořen k naplňování lidských zájmů, a který se musí nutně projevovat pomocí fyzických nebo právnických osob. Tato vůle se však neprojevuje vůči třetím osobám. Obchodní vedení musíme odlišovat od výše uvedeného jednání jménem společnosti, jelikož se jedná o jednání, které směřuje vůči třetím osobám, a které se tedy orientuje navenek společnosti na rozdíl od obchodního vedení. Nicméně i tyto dva odlišné pojmy na sebe mohou navazovat. Jedná se například o situace, kdy na rozhodnutí, které je učiněno v rámci obchodního vedení, navazuje jednání, které směřuje už mimo společnost. Jako příklad může posloužit situace, kdy se společnost, respektive její statutární orgán rozhodne nakoupit technické prostředky pro reálné fungování společnosti (např. počítače, mobilní telefony) a následně pak společnost uzavře kupní smlouvu. V prvním případě mluvíme o obchodním vedení. Druhá část už spadá pod jednání jménem společnosti. První fáze se nijak nepromítne do vztahů se třetí osobu, kdežto druhá fáze už je plným projevem společnosti vůči osobě stojící vně společnosti.

Zároveň je nutné proces rozhodování dělit na dílčí rozhodovací podskupiny, kde jednou podskupinou je právě obchodní vedení.

Z toho nám vyplývá, že rozhodování v obecné rovině je daleko širší pojem než jen rozhodování týkající se obchodního vedení.¹¹ Obchodní vedení je jeden ze tří typů

---

¹⁰ HAVEL, B.: Op. cit. sub 4, s. 84.

¹¹ Tento názor nacházíme u I. Pelikánové a S. Černé, které se vyjadřují následovně: „Je nepochybné, že oprávnění k obchodnímu vedení je oprávněním k rozhodování, které je svěřeno určitým osobám

rozhodování, které se uskutečňují na poli obchodní společnosti. Často se ale setkáváme s názorem, že rozhodování o záležitostech souvisejících s podnikáním tvoří v podstatě pouze dvě skupiny. V první skupině se jedná o rozhodování v rámci společnosti, která jsou oprávněny činit pouze statutární orgány (obchodní vedení). Do těchto záležitostí nejsou ostatní orgány společnosti oprávněny zasahovat (kromě v zákoně uvedených výjimek). Na opačné straně veškerých záležitostí dějících se ve společnosti jsou ta rozhodnutí, ke kterým je vždy třeba souhlasu nejvyššího orgánu společnosti. Podle K. Eichlerové však lze rozhodování o záležitostech souvisejících s podnikáním společnosti dělit do následujících skupin: „na rozhodování o záležitostech, s nimiž je obvykle provozování podniku spojeno, na rozhodování o záležitostech vybočujících z mezí obvyklosti, ale nedosahujících stupně mimořádnosti pro společnost či její podnikatelskou činnost a na rozhodování o mimořádných záležitostech.“¹² Podobný nástin lze vyčíst z článku S. Černé a P. Čecha „Kde jsou hranice obchodního vedení?“ Autoři článku totiž připouští, že pokud se jedná o rozhodnutí, která svojí povahou překračují obchodní vedení, nemusí bezpodmínečně taková rozhodnutí spadat do působnosti valné hromady a tím tedy vytváří tato rozhodnutí další skupinu v rámci rozhodování uvnitř společnosti.¹³

O obchodním vedení je pojednáno v dalších částech práce. Na tomto místě bych se ráda snažila popsat a rozebrat dvě zbylé skupiny rozhodování. Právě mezi nimi a obchodním vedením je tenká hranice, kterou lze snadno překročit, protože jejich oblasti i činnosti se v mnohém prolínají nebo na sebe navazují.

V prvé řadě se jedná o záležitosti, u kterých je více než pravděpodobné, že se budou uskutečňovat na půdě statutárního orgánu, nicméně valná hromada bude moci orgánům udělovat konkrétní pokyny. K. Eichlerová tyto záležitosti shrnuje do: „rozhodování o záležitostech vybočujících z mezí obvyklosti, ale nedosahujících stupně mimořádnosti pro společnost či její podnikatelskou činnost.“¹⁴ Čili v těchto situacích nemá statutární

---

v rámci společnosti, je tedy součástí úpravy vnitřních vztahů ve společnosti. Avšak nutno vidět i to, že rozhodování uvnitř společnosti jakožto proces utváření vůle právnické osoby je pojmem širším než obchodní vedení.“ (PELIKÁNOVÁ, I. ČERNÁ, S. a kol.: Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 368.)

¹² EICHLEROVÁ, K. In: PAUKNEROVÁ, M., TOMÁŠEK, M. et al., Nové jevy v právu na počátku 21. století IV. Proměny soukromého práva, Praha 2009, s.70.

¹³ ČERNÁ, S., ČECH, P.: Kde jsou hranice obchodního vedení? Právní fórum, 2008, č. 11, s. 455-456.

¹⁴ Op. cit. sub. 12, s. 70.

orgán výlučnou působnost, jako je tomu u obchodního vedení, a proto jsou v této kategorii připuštěny možné pokyny ze strany jiného orgánu společnosti. Možnost valné hromady udělovat statutárnímu orgánu pokyny byla v bývalém obchodněprávním předpisu upravena ustanovením § 194 odst. 4 ObchZ. Podle tohoto platilo, že má valná hromada široké uplatnění, její pokyny se nesměly týkat pouze obchodního vedení. Docházelo tím k jakési kooperaci mezi těmito dvěma orgány. Valná hromada svým působením v této skupině rozhodování mohla zasahovat do řízení společnosti tím, že omezila jednatelské oprávnění statutárního orgánu. Právě omezení jednatelského oprávnění je zdůvodněním, proč je rozhodování záležitostí v rámci provozu podniku lépe rozdělovat do tří a nikoliv jen dvou skupin. Rozhoduje-li společnost v rámci obchodního vedení, omezení jednatelského oprávnění nemůže nastat. Náleží-li rozhodování výlučně do působnosti valné hromady, nastává omezení jednatelského oprávnění ze zákona, jelikož bez toho aniž by rozhodla o záležitosti valná hromada, není statutární orgán oprávněn jednat.¹⁵ Čili působnost pro valnou hromadu (ve smyslu udílení pokynů) skýtají právě rozhodnutí spadající do druhé skupiny.

V nové úpravě podle zákona o obchodních korporacích se ustanovení podobné § 194 odst. 4 ObchZ nenachází, nicméně z důvodové zprávy k zákonu o obchodních korporacích ani z jeho samotného znění neplyne, že by se postavení valné hromady nějak výrazně změnilo, zákon se vyjadřuje pouze v případě zásahů do obchodního vedení (§ 195 odst. 2 ZOK, § 435 odst. 3 ZOK). Předpokládám tedy, že valná hromada bude i nadále oprávněna udělovat pokyny představenstvu v rámci rozhodování vnitřních záležitostí, jež nenáleží do obchodního vedení.

V druhé řadě jsou od obchodního vedení vymezovány ty záležitosti, u kterých se přímo vyžaduje souhlas valné hromady. Jelikož na valnou hromadu je i nadále (po přijetí ZOK a NOZ) nahlíženo jako na nejvyšší orgán společnosti, z povahy věcí se jedná o záležitosti mimořádné. Jednodušeji řečeno lze říci, že o těch nejdůležitějších a zásadních záležitostech pro společnost by měl rozhodnout její nejvyšší orgán. K. Eichlerová uvádí několik činností, které poslouží jako příklad. Jedná se o: „*rozhodování o přeměnách, schvalování ovládací smlouvy anebo smlouvy o tichém společenství*.“¹⁶ Důležitost je zde

---

¹⁵ Op. cit. sub. 12, s. 76.

¹⁶ Op. cit. sub. 12, s. 79.

spojována zejména s velkým dopadem takovýchto rozhodnutí na samotné fungování závodu (z býv. terminologie podniku), směřování jeho podnikatelské činnosti, ale potřeba souhlasu valné hromady je odůvodněna i výraznými zásahy do práv akcionářů. Jejich mimořádnost je patrná i z toho důvodu, že je jim poskytnuta výslovná zákonná úprava. V případě obchodního zákoníku se například jednalo o ustanovení 67a ObchZ, který stanovoval povinnost souhlasu společníků nebo valné hromady v případě uzavírání smluv o převodu podniku.

Pro shrnutí lze konstatovat, že rozhodování o záležitostech souvisejících s provozem podniku je nutné rozdělovat do tří typů. Jedná se v první řadě o záležitosti týkající se obchodního vedení, ke kterému jsou příslušné statutární orgány a v těchto záležitostech mají výlučné postavení. Dále zde máme záležitosti, které přesahují rámec obchodního vedení, ale nedosahují zdaleka výsadního postavení, aby k nim měla výlučné oprávnění valná hromada. Valná hromada se v tomto případě omezí pouze na udělování pokynů. Posledním typem jsou záležitosti, které zasahují jak společnost jako celek, tak práva a zájmy akcionářů a taktéž přesahují rámec obchodního vedení. K těmto záležitostem jako jediným má valná hromada výlučné postavení udělit souhlas.

To, že je provoz podniku takto rozdělen, je vhodné jednak pro ochranu společnosti jako takové, ale i dobrým způsobem, jak jsou chráněni společníci resp. akcionáři. Na druhou stranu mám však za to, že hranice mezi těmito záležitostmi je velmi tenká a často ne snadno rozpoznatelná, do které z nich by měla být určitá záležitost zařazena. Z toho vyplývají problémy zejména v situacích, kdy dojde k udělení například pokynu, který ale nespadá do obchodního vedení, nebo situace, kdy společnost nerozhodne řádně stanoveným způsobem, nebo naopak dojde k jednání, které nebylo podloženo souhlasem valné hromady. Dané rozlišování je i přesto velmi důležité z hlediska struktury obchodních korporací, zejména proto, aby nedošlo k nevyváženosti mezi jednotlivými orgány a k převaze jednoho orgánu nad ostatními. Vedle rozlišení rozhodování uvnitř společnosti je nutné mít na paměti, že na zcela opačné straně stojí jednání jménem společnosti, které už je vnějším projevem, a jako takové má též dopady vůči třetím osobám. I z toho důvodu považuji obchodní vedení a jeho řádné vymezení za velmi důležité.

2.4 Pozitivní vymezení obchodního vedení

Obecně je obchodní vedení považováno za jednu z dílčích působností statutárního orgánu. Co konkrétně ovšem spadá pod tento pojem, a co naopak nikoliv, je mnohdy obtížně rozpoznatelné. Tím, že se po roce 1989 otevřela možnost pro soukromé podnikání, musela se pro něj vytvořit i zákonná úprava. Hospodářský zákoník byl nahrazen zákoníkem obchodním účinným od 1.1. 1992, který měl tvořit základ pro obchodněprávní vztahy, tedy i základ pro jejich vnitřní strukturu a správu a uspořádání vzájemných vazeb. Při vývoji a chápání obsahu obchodního vedení v dnešní době sehrály významnou roli soudy. Obchodní vedení existuje a jde ruku v ruce již se samotným vznikem a jednáním obchodních společností. Ačkoliv nebyl vymezen v zákonných ustanoveních obchodního zákoníku, pojem zmiňovala jedna z jeho mnohých novel¹⁷ takto: „*provozování základní hospodářské činnosti a rozhodování o záležitostech uvnitř společnosti.*“ V literatuře T. Dvořáka je dokonce řečeno, že „*V terminologii starší komercialistické literatury se používal obrat „pravidelné opatření.*“¹⁸ Ze starší právnické literatury lze vyčíst, že obchodní vedení bylo označováno také jako „vedení závodu“. Tento pojem zahrnoval podle obchodního zákoníku: „*vše, co zbývá z činnosti principálovy, odečteme-li uzavírání právních jednání; především je to rozhodování všeho druhu, zejména rozhodnutí organizační, rozhodnutí plynoucí z konjunktury obchodních i technických otázek podniku.*“¹⁹ Tato definice napovídá, že pojem byl dosti nejednoznačný a vágní v minulosti stejně jako dnes.

Podle I. Pelikánové pojem zahrnuje: „*všechny právní úkony, k nimž dochází při provozu podniku.*“²⁰ (pojem právní úkon současnou terminologií nahrazen za pojem právní jednání, pozn. autora). Z jejího výkladu je též patrné, že v tomto směru je pojem obchodního vedení blízký rozsahu jednatelského oprávnění prokuristy, ovšem za předpokladu, že na prokuru nahlížíme jako na oprávnění k jednání, kdežto obchodní

---

¹⁷ Jedná se o zákon č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ Op. cit. sub. 8, s. 229.

¹⁹ MALKOVSKÝ-WENIG, A.: Příručka obchodního práva, 1. Vyd. Praha: Československý kompas, 1947, s. 200.

²⁰ PELIKÁNOVÁ, I. ČERNÁ, S. a kol.: Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva II. Díl. Praha, ASPI, 2006. s. 368.

vedení považujeme za oprávnění k rozhodování.²¹ S. Černá chápe obchodní vedení, jako instrument, který je nadán vnitřní působností a nepřekračuje právní meze společnosti. Dle jejího příkladu lze do obchodního vedení zahrnout: „rozhodování o koncepci podnikatelské činnosti, stanovení hlavních způsobů její realizace, rozhodování o změně pracovních metod, vnitřním organizačním členěním.“²²

Jedním ze svých rozsudků konstatoval Nejvyšší soud, že obchodní vedení by bylo nejlépe možné charakterizovat jako: „průběžnou pravidelnou správu záležitostí společnosti a jejího podniku, tzn. rozhodování o organizačních, technických, obchodních, personálních, finančních aj. otázkách běžného života. Rozumí se tím řízení společnosti, zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o jejích podnikatelských záměrech.“²³ Podobný názor nacházíme i v publikaci T. Dvořáka. Jeho definice obchodního vedení (v tomto případě pro společnost s ručením omezeným) spočívá v: „pravidelné správě záležitostí společnosti a jejího podniku a v návaznosti uvádí, že se jedná o rozhodování o organizačních, technických, obchodních, personálních, finančních i jiných otázkách běžného života.“²⁴ Z jeho pohledu je obchodní vedení vymezováno od jednání jménem společnosti navenek následovně: „statutární orgán má obecně dvě základní oprávnění, a to oprávnění k vedení právnické osoby, k řízení jejího běžného každodenního chodu, vedení účetnictví (obchodní vedení), a dále oprávnění činit jménem společnosti právní úkony navenek ve všech věcech, které se jí týkají (jednatelské oprávnění).“²⁵

V dalším svém rozhodnutí pojal Nejvyšší soud obchodní vedení jako: „řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její každodenní podnikatelské činnosti.“²⁶ Velice podrobný výklad ohledně toho, co vše můžeme považovat za součást obchodního vedení, vymezil Nejvyšší soud o půl roku později, kdy charakterizoval obchodní vedení v podobě: „organizace a řízení podniku, který náleží společnosti, řízení zaměstnanců, rozhodování o provozních záležitostech, tj. např. zásobování, odbyt, reklama, vedení

---

²¹ Op. cit. sub. 20 s. 368.

²² ČERNÁ, S.: Obchodní právo. Akciová společnost. 3. Díl, Praha: ASPI, 2006, s. 234.

²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 7. 2003, sp. zn. 4 Afs 24/2003.

²⁴ DVOŘÁK, T.: Společnost s ručením omezeným. 1. Vydání. Praha: ASPI, 2005, s. 271.

²⁵ Tamtéž, s. 271.

²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 10. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1208/2005.

účetnictví apod., jakož i rozhodování o podnikatelských záměrech.“²⁷ Z obecnějších definic mi přišla nejvýstižnější slova B. Havla, dle kterého vyplývá následující: „*Obchodní vedení je rutina, byť obsahově velmi široká, a nemá per se projevy navenek.*“²⁸

I mezi jednotlivými autory se objevovaly v průběhu let mnohé rozpory ohledně některých záležitostí, a zda tyto je možné podřadit pod obchodní vedení. Podrobnější pohled na vymezení pojmu nacházíme též v komentáři obchodního zákoníku autorů v čele s J. Dědičem.²⁹ V komentáři obchodního zákoníku týkající se akciové společnosti je shrnuto, že vnitřní působnost představenstva lze rozdělit do tří skupin. První skupinu tvoří zabezpečování obchodního vedení a řádné vedení účetnictví, do druhé skupiny je zahrnuto svolávání valné hromady, zabezpečování jejího průběhu a realizace jejích rozhodnutí a ve třetí skupině jsou uvedeny schvalování volebního řádu, organizace voleb a odvolávání členů. Na rozdíl od některých autorů zpochybňuje Jan Dědič zařazení vedení evidence a účetnictví do obchodního vedení.³⁰ Z dikce ustanovení § 196 ZOK není patrné, zda je toto považováno za součást obchodního vedení nebo se jedná o jednu z dalších záležitostí, která je svěřena statutárnímu orgánu. Statutární orgán je povinován k významnějším záležitostem, jež mají též vnitřní povahu než je vedení předepsané evidence a účetnictví. „*Lze uzavřít, že aktivity vypočtené v ustanovení § 196 ZOK mají administrativně-technický charakter a nelze je podřadit pod aktivity rozhodovací (řídící) vedoucí především k nastavení dlouhodobého strategického záměru společnosti, vypracování podnikatelského záměru společnosti, řízení vnitřního chodu společnosti, resp. závodu apod.*“³¹

Dle mého nelze vedení účetnictví do obchodního vedení zahrnout, byť k tomu mohlo svádět ustanovení § 192 odst. 1 ObchZ (viz první věta, slovo včetně). Legislatř dale najevo jeho samostatnost tím, že ho nezahrnul do ustanovení týkající se vyloženě obchodního vedení. Tvoří buď samostatné ustanovení nebo samostatný odstavec. Vedení účetnictví je bezesporu vnitřní záležitostí, kterou jsou obchodní korporace povinny

---

²⁷ Op. cit. sub. 7. S. 892-893.

²⁸ HAVEL, B.: Quo vadis obchodního vedení. Obchodněprávní revue, 2010, č. 3, s. 71.

²⁹ DĚDIČ, J. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. Díl III. s. 2379.

³⁰ Op. cit. sub. 29, s. 2384. Opačný názor nacházíme u S. Černé, která považuje vedení účetnictví za součást obchodního vedení a odkazuje na zákonnou dikci § 192 odst. 1 ObchZ. (ČERNÁ, S.: Obchodní právo. Akciová společnost. 3. Díl, Praha: ASPI, 2006, s. 234.)

³¹ LOCHAMNOVÁ, L.: In BĚLOHLÁVEK, A. a kol. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 893.

zabezpečit. Ustanovení § 435 odst. 4 ZOK upravuje povinnost představenstva zajistit řádné vedení účetnictví. Zde by ještě mohlo být považováno vedení účetnictví za součást obchodního vedení, jelikož spadá do působnosti představenstva. Nicméně další část věty představenstvu ukládá povinnost předložit valné hromadě ke schválení účetní závěrky. Zde si myslím, že už dochází k přesnému vymezení, že vedení účetnictví do obchodního vedení nespadá, neboť rozhodnutí o obchodním vedení jsou ve výlučné působnosti statutárního orgánu a ani nejvyšší orgán korporace do nich nemá oprávnění zasáhnout. Jestliže by valná hromada schvalovala účetní závěrku, znamenalo by to, že může ovlivňovat v závěrečné fázi rozhodnutí, resp. činnost, jež by měla být součástí obchodního vedení. Z toho důvodu se přikláním k názoru, že vedení účetnictví je samostatná část rozhodování odehrávající se uvnitř společnosti.³²

Mezi autory se vyskytují rozporuplné názory ohledně toho, zda do obchodního vedení lze podřadit též svolávání valné hromady. K tomu se vyjádřil v rozhodnutí Nejvyšší soud ČR takto: „*Svolání valné hromady však nelze považovat ani za součást obchodního vedení společnosti. Obchodní vedení směřuje dovnitř společnosti a jde při něm o řízení společnosti, zejména o realizaci její podnikatelské činnosti. Svolání valné hromady je zvláštní, zákonem výslovně stanovenou povinností, kterou jednatelé plní nad rámec obchodního vedení společnosti.*“³³

Podle názoru K. Eliáše je možné považovat svolání valné hromady za součást obchodního vedení.³⁴ Zastáncem opačného názoru je I. Pelikánová, která tvrdí, že se jedná v případě svolání valné hromady o právní jednání (v citované literatuře právní úkon).³⁵

Bezesporu se jedná o vnitřní záležitost kapitálových společností. Dle mého názoru svolání valné hromady pod obchodní vedení být řazeno nemůže. Obchodní vedení je považováno za denní rutinu v rámci společnosti. I když je ze zákona patrné, že svolávání je pravidelně se opakující záležitost (§ 402 odst. 1 ZOK, § 181 odst. 1 ZOK), jedná se o záležitost neobvyklou, už vzhledem k její podrobné úpravě v zákoně. Jedná se o záležitost, která je významná z pohledu společnosti, i z pohledu akcionářů, resp. společníků, kterým se tímto umožňuje podílet se na řízení společnosti. I přesto, že

---

³² Do této skupiny může být též řazeno vypracování písemné zprávy, ve které věcně zdůvodní poskytnutí finanční asistence, žádost po společníkovi splacení vkladu. (Op. cit. sub. 31, s. 893-894).

³³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. dubna 1997, sp. zn. 1 Odon 2/1997.

³⁴ ELIÁŠ, K.: Společnost s ručením omezeným. Praha: Prospektum, 1997, s. 164.

³⁵ PELIKÁNOVÁ, I.: Komentář k obchodnímu právu. 2. díl. Praha : Linde, 1998, s. 487.

svolání valné hromady vzniká pomocí představenstva, představenstvo tímto rozhodnutím nerealizuje obchodní vedení, nevykonává tím denní rutinu a nevykonává tím ani běžné rozhodování a provozní záležitosti společnosti. Proto by svolání valné hromady jako součást obchodního vedení nemělo být řazeno.

Nejvyšším soudem bylo do obchodního vedení též zahrnuto, jakým způsobem bude docházet ve společnosti k vymáhání pohledávek, jakým způsobem bude řešit společnost své závazky a v neposlední řadě i jak tyto závazky budou uhrazovány.³⁶ V tomto případě se dle mého názoru pohybujeme na tenké hranici. Pokud se jedná o vymáhání pohledávek, řešení závazků, vždy je zde počínání obchodní společnosti vůči třetímu subjektu. Jelikož ale soud v tomto případě dovozoval, že obchodním vedením se myslí pouze stanovení způsobu, je toto zařazeno do obchodního vedení, ale daná rozhodnutí se budou vždy realizovat následně vůči třetím osobám. Jedná se zde tedy o jasný případ toho, kdy na rozhodnutí o obchodním vedení naváže jednání společnosti navenek.

Inspirací pro české právo v případě obchodního vedení je německá úprava. V té nejzákladnější rovině bychom úpravu obchodního vedení našli v německém obchodním zákoníku, který v rámci zákonné úpravy veřejné obchodní společnosti stanovuje, že: „*obchodním vedením jsou všechna jednání, která vyplývají z obvyklého provozování živnosti.*“³⁷ Jedná se tedy o viditelnou korespondenci obou pojmů. Nutno podotknout, že i v německé právní úpravě je pojem obchodní vedení především záležitostí rozhodovací činnosti německých soudů a praxe. Zároveň je zde úskalí jazykové, když se v německé právní úpravě setkáváme se dvěma pojmy odpovídající českému obchodnímu vedení. S německou společností s ručením omezeným (GmbH) a akciovou společností (AG) se pojí institut „Geschäftsführung“. U akciové společnosti může být též pojeno obchodní vedení s pojmem „Geschäftsleitung“.³⁸ Z obsahového hlediska je širším výrazem „Geschäftsführung“, protože pod něj lze zahrnout veškeré jednání ve společnosti. Vedle

---

³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 7. 2008 sp. zn. 29 Odo 1262/2006, usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 1108/2005, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3139/2007.

³⁷ Německý obchodní zákoník, Deutsches Handelsgesetzbuch (HGB) § 116 odst. 1: „Die Befugnis zur Geschäftsführung erstreckt sich auf alle Handlungen, die der gewöhnliche Betrieb des Handelsgewerbes der Gesellschaft mit sich bringt.“

³⁸ Oba dva výrazy bychom mohli překládat jako obchodní vedení, nicméně pro lepší uchopení je třeba rozlišovat vedení obchodů – Geschäftsführung a řízení obchodů – Geschäftsleitung. Odvozeno od slov führen – vést, leiten – řídit.

toho „Geschäftsleitung“ představuje pouze určitou část z „Geschäftsführung“ neboť je v něm vyjádřeno výlučné působení představenstva. Odlišný význam pojmů vychází najevo ve vztazích mezi představenstvem a dozorčí radou. Význam a rozdíl obou pojmů se pak ještě promítne ve vztazích představenstva jako orgánu a jeho členů neboť řízení není možné přenést na některého z členů představenstva. Je tedy patrné, že v případě „Geschäftsleitung“ není možné delegovat obchodní vedení na pouze některé členy a obchodní vedení tak zabezpečuje celý orgán představenstva. O německé úpravě obchodního vedení bude hovořeno v souvislosti s udílením pokynů v pozdější části diplomové práce.

2.5 Negativní vymezení obchodního vedení

Co se týče negativního vymezení pojmu obchodního vedení, vyjadřuje se Nejvyšší soud stejně jako doktrína. Z usnesení Nejvyššího soudu je patrné, že: *„Do obchodního vedení společnosti nenáleží ty činnosti, které jednatel provádí ve vztahu ke společníkům či orgánům společnosti, např. svolání valné hromady, oznámení o následném přijetí usnesení valné hromady, vedení seznamu společníků apod., neboť tyto činnosti se nedotýkají každodenní podnikatelské činnosti společnosti a směřují k výkonu práv společníků.“*³⁹ V tomto případě soud mimo jiné vyjádřil i výše spekulované zařazení valné hromady do obchodního vedení. Hlavním vymezením obchodního vedení z jeho negativního hlediska tedy spadají situace, ve kterých statutární orgán provádí činnosti ve vztahu k ostatním společníkům nebo ostatním orgánům společnosti.

Negativní vymezení obchodního vedení podle I. Pelikánové spočívá v tom, že pod obchodní vedení nejsou obecně zahrnovány: *„záležitosti týkající se společnosti jakožto právnické osoby.“*⁴⁰ Jako negativní vymezení lze pojmut také veškeré jednání směřující navenek společnosti tak, jak bylo vymezeno v předchozích kapitolách.

---

³⁹ Op. cit. sub. 7, s. 892.

⁴⁰ Op. cit. sub. 20, s. 368.

Jelikož se judikatura i literatura výslovně soustředí na vymezení pojmu z pozitivního hlediska, negativní výčet nám vyplývá právě z dostatečně pozitivně vymezeného charakteru obchodního vedení.⁴¹

Pro závěrečné shrnutí této kapitoly je nutné spatřovat v obchodním vedení běžné záležitosti, které se odehrávají na poli obchodních společností dennodenně. Jsou to záležitosti, do kterých není zákonem dovoleno, aby v nich vykonával působnost kterýkoliv jiný orgán společnosti. Tímto se obchodní vedení odlišuje od mimořádných záležitostí, od záležitostí, které jsou méně časté, ale ne neobvyklé, ale svoji povahou a utvářením se odlišuje též od jednání společnosti navenek. V obchodním vedení je nutné spatřovat rutinu, bez které by faktické fungování obchodní společnosti bylo jen málo představitelné. Jedná se o činnosti prováděné uvnitř společnosti, ke kterým je příslušný pouze statutární orgán, ostatní orgány do této sféry nemohou zpravidla zasahovat.

---

⁴¹ Op. cit. sub. 31 s. 891.

3 FUNKCE A VÝKON OBCHODNÍHO VEDENÍ

3.1 Funkce obchodního vedení

Obchodní vedení, tak jak bylo vymezeno v předchozí části práce, se vyskytuje ve všech typech obchodních společností. Jeho význam, už tím, že je zákonem výslovně uvedeno u akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným, je především právě zde. Proto bych se při rozboru této kapitoly věnovala převážně kapitálovým společnostem.

Kapitálové společnosti mají zákonem uspořádanou soustavu svých orgánů a jejich vlastníci se na činnosti společnosti osobně nemusejí podílet. Obchodní vedení náleží podle zákona statutárnímu orgánu. Předně tedy jednatelům ve společnosti s ručením omezeným nebo představenstvu v akciové společnosti. V případě společností osobních jsou to ex lege všichni společníci ve veřejné obchodní společnosti a všichni komplementáři v komanditní společnosti. Tím, že je obchodní vedení takto určeno, se upravují vztahy mezi jednotlivými orgány ve společnosti. Dalo by se tedy říci, že obchodní vedení pomáhá vymezovat hranice působnosti mezi jednotlivými orgány, což jsou ve společnosti s ručením omezeným jednak valná hromada jakožto nejvyšší orgán společnosti, jednatelé, kteří jsou oprávněni za společnost vystupovat navenek a zároveň jim přísluší obchodní vedení a kontrolní orgán v podobě dozorčí rady. U akciové společnosti se díky nově zavedené možnosti výběru vnitřní struktura utváří na základě volby mezi dualistickým a monistickým systémem. Dualistický systém předpokládá rozdělení mezi valnou hromadu, představenstvo a dozorčí radu, v monistickém systému je to valná hromada, statutární ředitel a správní rada.

K funkci obchodního vedení se vyjádřil Nejvyšší soud ve svém usnesení (v tomto konkrétním případě dopadající na akciovou společnost) takto: „*Valná hromada je nejvýznamnějším orgánem společnosti, jehož prostřednictvím realizují společníci právo podílet se na řízení společnosti a přijímat rozhodnutí zásadním způsobem ovlivňující další existenci a činnost společnosti, včetně rozhodování o personálním složení dalších orgánů společnosti, zatímco další orgány společnosti plní pouze funkce směřující k zajištění*

řádného chodu společnosti, a to představenstvo k jejímu obchodnímu vedení a dozorčí rada ke kontrole její činnosti.“⁴² Platí tedy, že ať už se jedná o kterýkoliv jiný orgán, nemá tento orgán oprávnění zasahovat do obchodního vedení.

Obchodní vedení též ze své povahy limituje působnost valné hromady i přesto, že je to nejvyšší orgán kapitálových společností. Působnost valné hromady je stanovena v § 190 ZOK pro společnost s ručením omezeným a § 421 ZOK pro akciovou společnost. Přestože v úpravě pro společnost s ručením omezeným je stanoveno, že si valná hromada může vyhradit rozhodování případů, které podle tohoto zákona náleží do působnosti jiného orgánu společnosti (dle § 190 odst. 3 ZOK), není tato možnost bez hranic (akciové společnosti zákonodárce tuto možnost nedává vůbec). Atrahování se nevztahuje například na jednání jménem společnosti navenek a právě na zásahy do obchodního vedení. Tento limit, týkající se obchodního vedení je ještě podepřen ustanovením § 195 odst. 2 ZOK a ustanovením § 435 odst. 3 ZOK týkající se zákazu udělovat pokyny k obchodnímu vedení. Někteří autoři však spatřují možnost omezit obchodní vedení v tom směru, kdy by došlo k omezení jednatelského oprávnění. Omezení obchodního vedení by bylo možné, pokud by se jednalo o ta rozhodnutí, která se následně projeví navenek.⁴³ Zároveň je nutné zohlednit, že těmito rozhodnutími se utváří vůle společnosti, která je projevena navenek. Kdyby byla tato vůle omezena, nebylo by možné realizovat následně jednání a v tomto případě by společnost nemohla dostát svým zájmům. Proto se přikláním k názoru S. Černé a P. Čecha, kteří vyvozují, že jestliže by došlo k omezení jednatelského oprávnění, a tím i obchodního vedení, došlo by tím v podstatě k obejití jasně vysloveného zákazu zasahovat do rozhodování o obchodním vedení.⁴⁴ Pro podporu tohoto názoru dodávám, že omezení jednatelského oprávnění je účinné pouze uvnitř společnosti podle ustanovení § 47 ZOK, to znamená, že by se omezení neprojevovalo vůči třetím osobám. Pokud by však jednatelským oprávněním bylo omezeno obchodní vedení, nemohla by se utvářet vůle, na základě které by se realizovalo jednání navenek a v takových případech by toto mělo dopad na třetí osoby, protože by nemohlo dojít k jednání vně společnosti a tím pádem by došlo k porušení ustanovení § 47 ZOK.

---

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.6.2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004.

⁴³ Op. cit. sub. 29, s. 2416.

⁴⁴ Op. cit. sub. 13, s. 458.

Funkci obchodního vedení, jakožto interního instrumentu společnosti, spatřuji zejména v přispívání k efektivnímu chodu a prosperitě společnosti jako takové. To, že je v každé obchodní společnosti zohledněno a řádně upraveno obchodní vedení, se musí zcela jistě promítnout i navenek. Přínos obchodního vedení z hlediska jeho funkce spatřuji hned v několika okruzích. Jedním z nich je, že obchodní vedení zabezpečované statutárním orgánem společnosti se svojí povahou vymezuje vůči ostatním orgánům. Má tedy i funkci kompetenční. Dalším z možných náhledů na funkci obchodního vedení je, že obchodní vedení dává možnost, aby o běžných věcech společnosti, které jsou nutné v každodenním zabezpečování jejího chodu, nemuselo být rozhodováno všemi společníky nebo v rámci svolávání valné hromady. Jsem přesvědčena, že tuto výhodu ocení zejména velké kapitálové společnosti.⁴⁵ Tuto funkci obchodního vedení podpírá částečně i ustanovení nového občanského zákoníku § 156 odst. 2 umožňující rozdělit obchodní vedení mezi více osob.

Velmi tenkou hranici spatřuji mezi valnou hromadou a statutárním orgánem společnosti. I přesto, že valné hromadě není umožněno zasahovat do obchodního vedení, zákon jí svěřuje rozhodování o personálním složení statutárního orgánu (představenstvo, jednatel). Můžeme tedy konstatovat, že do jisté míry valná hromada právě určuje osoby, které jsou zákonem určeny k obchodnímu vedení.

3.2 Výkon a realizace obchodního vedení

Tím, že zákon zakazuje všem ostatním orgánům zřízeným v obchodní kapitálové společnosti jakékoliv zásahy do obchodního vedení, je dána statutárnímu orgánu velmi široká míra nezávislosti. Při výkonu obchodního vedení je jednodušší situace, pokud je statutární orgán společnosti jednočlenný. Takovému členovi přísluší obchodní vedení ze zákona a je na něm, bude-li ho vykonávat sám anebo deleguje-li výkon obchodního vedení na další osobu. Pokud má společnost více statutárních orgánů, musí (mělo by) tedy dojít k upřesnění, komu bude obchodní vedení příslušet, či jak budou rozhodnutí o obchodním vedení přijímána.

---

⁴⁵ Pro srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 1108/2005.

3.2.1 Výkon obchodního vedení v osobních obchodních společnostech

Co se týče výkonu obchodního vedení u osobních společností, zákon o obchodních korporacích ho výslovně nezmiňuje. Statutárním orgánem je podle zákonné úpravy s odkazem na ustanovení § 44 odst. 4 ZOK každý společník. Ustanovení je konkretizováno až přímo v ustanoveních o veřejné obchodní společnosti (v.o.s.), konkrétně ustanovením § 106 odst. 1 ZOK. Rozdílem mezi úpravou podle obchodního zákoníku upravující obchodní vedení a současnou úpravou je zejména vypuštění dělení působnosti statutárního orgánu na obchodní vedení podle bývalého ustanovení § 81 ObchZ a působnosti směřující navenek společnosti podle bývalého ustanovení § 85 ObchZ. Tímto se osobní obchodní společnosti přiblížily statutárním orgánům u kapitálových společností a zároveň se jejich vnitřní struktura zjednodušila a zpřehlednila.⁴⁶ Nadále platí, že statutárním orgánem však může být pouze její společník (byť svoji povahou i osoba právnická), čímž úprava vylučuje, aby statutárním orgánem byly osoby, které stojí mimo společnost. Všichni společníci, kteří splní požadavky podle ustanovení § 46 ZOK, se stávají statutárním orgánem a v takovém případě jim náleží působnost statutárního orgánu tedy i obchodní vedení. Zákon ovšem ponechává možnost upravit si statutární orgány ve společenské smlouvě, ta musí podle ustanovení § 123 NOZ mimo ostatní stanovené náležitosti též určovat, kdo jsou jejím prvním statutárním orgánem. To znamená, že společenská smlouva může určit, že statutárním orgánem budou pouze někteří společníci nebo i jeden jediný společník. V každém případě tvoří tito společníci vždy individuální orgán. Působnost statutárního orgánu jim tedy ze zákona přísluší každému samostatně. Obchodní vedení není v případě veřejné obchodní společnosti zmíněno. Z hlediska obecného, kdy obchodní vedení přísluší statutárnímu orgánu, by takto mělo být i ve veřejné obchodní společnosti. V případě jednoho společníka nebo jen některých společníků (určených společenskou smlouvou) jako statutárního orgánu by tak obchodní vedení příslušelo těmto.

Pokud by ze zákona byly statutárním orgánem všichni, (podle společenské smlouvy), obchodní vedení by příslušelo každému společníkovi samostatně.⁴⁷ Jedinou zmínkou je

---

⁴⁶ Op. cit. sub. 31, s. 328.

⁴⁷ Podle výkladu J. Dědiče je obchodní vedení v osobních společnostech upraveno na základě zásad. Zásady mohou být stanoveny ve společenské smlouvě nebo pouze i ústně, což je dle autora názoru flexibilnější z hlediska snadnějších úprav v budoucnu. Jelikož předpis nestanoví podrobnější úpravu k těmto zásadám, považuje Dědič za vhodné určit zásadami sféry rozhodování a záležitosti obchodního vedení, které budou mít jednotliví společníci rozděleny. Platí, že pokud tyto zásady

ustanovení § 105 ZOK, který upravuje rozhodování ve věcech společnosti, a na které je tedy nutné vztáhnout i rozhodování o obchodním vedení.⁴⁸ Pokud si obchodní vedení rozdělí podle různých oborů na základě ustanovení § 156 odst. 2 ZOK, budou k němu příslušní pouze ti, kteří jsou k takovému oboru oprávněni na základě rozdělení působností. Ostatní společníci už do této působnosti nemohou zasahovat, vykonávají určitý dohled nad vykonáváním této části působnosti, určují směřování obchodního vedení.

Zákonná úprava statutárního orgánu v případě komanditní společnosti je částečně ponechána na stejných principech jako jí upravoval obchodní zákoník. Zákon o obchodních korporacích navíc i nadále odkazuje na úpravu veřejné obchodní společnosti, když se stejným způsobem na komanditní společnost aplikuje úprava týkající se statutárních orgánů veřejné obchodní společnosti. Rozdílem je, že v případě komanditní společnosti zákon upravuje jako statutární orgán ne všechny společníky, ale pouze společníky, kteří mají postavení komplementářů. I proto je v této souvislosti v ustanovení § 125 odst. 1 ZOK stanoveno: „*Statutárním orgánem společnosti jsou všichni komplementáři,*“ též s odkazem na ustanovení § 46 ZOK pro splnění požadavků člena orgánu. I nadále tedy platí, že pouze komplementáři jsou oprávněni k obchodnímu vedení. Obchodní vedení tak ze zákona nepřísluší komanditistům, ani osobám stojícím mimo společnost.⁴⁹ I v případě komanditní společnosti bude záležet na společenské smlouvě, která může stanovit, že statutárním orgánem je pouze jeden komplementář nebo jen někteří komplementáři. Jelikož se jedná opět o individuální statutární orgán (s odkazem na ustanovení § 44 odst. 4 ZOK), každý bude vykonávat působnost statutárního orgánu samostatně. Při výkonu obchodního vedení se tedy v tomto případě formují vztahy mezi komplementáři navzájem. I. Pelikánová se o vnitřní strukturu komanditní společnosti vyjadřuje takto: „*Obecné konstatování se proto musí omezit tak, že komplementáři zpravidla zabezpečují řízení společnosti (obchodní vedení) i její jednání navenek a mnohdy se aktivně zúčastňují i provozu podniku, zatímco komanditisté jsou především přínosci kapitálu a jejich funkce bude kontrolní a do jisté míry i spolurozhodovací.*“⁵⁰

---

nejdou upraveny, obchodní vedení náleží každému ze společníků. (DĚDIČ, J.: Obchodní zákoník: komentář. Praha: Polygon, 2002. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 763-764).

⁴⁸ Op. cit. sub. 2, s. 2293.

⁴⁹ HORÁČEK, T.: In BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 625.

⁵⁰ Op. cit. sub. 20, s. 362.

3.2.2 Výkon obchodního vedení v kapitálových obchodních společnostech

Byť je náplň statutárního orgánu vymezena dle ustanovení § 163 zbytkově, zákon o obchodních korporacích výslovně upravuje působnost statutárního orgánu v případě obchodního vedení podle ustanovení § 195 a § 196. Obchodní vedení ve společnosti s ručením omezeným přísluší jednateři dle ustanovení § 195 odst. 1 ZOK. Nová úprava se snaží přiblížit společnost s ručením omezeným akciové společnosti. Proto je v nové úpravě zohledněna možnost vzniku kolektivního orgánu. Skutečnost, že ve společnosti s ručením omezeným bude statutární orgán kolektivní, je záležitost, která musí být vždy určena ve společenské smlouvě. Mlčí-li společenská smlouva, má se za to, že jednatelé tvoří vždy orgán individuální, i kdyby společnost měla jednatelů více. Je to právě případ existence kolektivního orgánu, ve kterém se odráží vliv na způsob přijímání rozhodnutí o obchodním vedení.⁵¹ S odkazem na ustanovení § 156 odst. 1 NOZ je žádoucí, aby kolektivní orgán rozhodoval ve sboru. Stejně tak určuje i ustanovení § 194 odst. 2 ZOK, které odkazuje na úpravu rozhodování v akciové společnosti (ustanovení § 440 odst. 1 ZOK stanoví: „*Představenstvo rozhoduje většinou hlasů přítomných členů.*“). Dle mého názoru přináší ustanovení § 156 NOZ značnou výhodu zejména pro větší společnosti. Jednotliví členové orgánu díky této úpravě mohou využít rozdělení kompetencí podle nejrůznějších oborů (např. marketing, finance apod.). Ostatní členové už do této působnosti nezasahují, jen jim přísluší povinnost dohledu. Jelikož se toto ustanovení dle mého vztahuje i na obchodní vedení, jeho přínosem je, že o některých záležitostech obchodního vedení tak nebude zapotřebí rozhodovat většinou, čímž si myslím, že se proces utváření těchto rozhodnutí zefektivní. Zároveň je tu zákonem poskytnut jistý ochranný mechanismus v podobě dohledu ostatních členů.

Zákonná úprava přijímání rozhodnutí o obchodním vedení s.r.o. v případě, že statutárním orgánem jsou jednatelé, kteří netvoří kolektivní orgán, je nastavena tak, aby si společenská smlouva mohla tento druh přijímání rozhodnutí upravit odlišně od zákona. Ustanovení o rozhodování v akciové společnosti se tedy neuplatní. V těchto

---

⁵¹ Op. cit. sub. 31, s. 888.

případech se nemusí jednat ani o rozhodnutí většinová.⁵² Tímto lze shrnout, že obchodní vedení přísluší buď jedinému jednateři, nebo přísluší více jednatelům, každému samostatně ve stejném rozsahu, nebo může obchodní vedení příslušet více jednatelům, kteří ho vykonávají díky výslovně společenskou smlouvou stanovenému kolektivnímu orgánu. Nastane-li rozdělení působností podle ustanovení § 156 odst. 2 NOZ, úprava rozhodování kolektivního orgánu podle prvního odstavce ustanovení § 156 NOZ se nepoužije.

Platná právní úprava připouští nově u akciové společnosti volbu výběru struktury společnosti podle ustanovení § 396 ZOK. Jedná se o dualistický a monistický model, přičemž obchodní zákoník upravoval akciové společnosti pouze pro případ systému dualistického. Z důvodové zprávy lze vyčíst, že je to nadále úprava dualistického modelu, která zůstává stěžejní.⁵³ V případě dualistického modelu přísluší obchodní vedení představenstvu dle ustanovení § 435 odst. 2 ZOK. Představenstvo je kolektivním orgánem (podle § 439 odst. 1 ZOK má představenstvo 3 členy, pokud není určeno ve stanovách jinak).⁵⁴ Oproti obchodnímu zákoníku je úprava představenstva pojata dle mého názoru volněji, což ukazuje ustanovení § 437 ZOK: „*Stanovy mohou určit jiný způsob, jakým představenstvo může své povinnosti podle § 436 splnit.*“ Jedinou podmínku, která je v tomto ustanovení dána, je, aby jinak zvolený postup neomezoval právo akcionářů na požadované informace. Tím je tedy umožněno představenstvu, aby se ono samo rozhodlo, zda obchodní vedení bude vykonávat jako celek, nebo zda pověří obchodním vedením některé své členy, nebo zda výkon obchodního vedení případně osobám odlišným od představenstva. Tento názor byl dovozen i ze znění obchodního zákoníku a nacházíme jej i v rámci komentáře akciové společnosti u J. Dědiče, který říká: „*Představenstvo není samo k obchodnímu vedení povinno, je však povinno jej zabezpečit. Je proto věcí představenstva, zda bude samo vykonávat obchodní vedení AS nebo tím pověří jednotlivé členy představenstva s konkrétním vymezením oblasti obchodního vedení či jiné osoby (vedoucí zaměstnance AS).*“⁵⁵ Podle O. Řeháčka by však touto delegací mohlo být ohroženo postavení představenstva, které by převedením obchodního vedení na třetí osoby

---

⁵² Op. cit. sub. 2, s. 384.

⁵³ Důvodová zpráva k ZOK, s. 62, dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>

⁵⁴ Zákon o obchodních korporacích nepřejímá úpravu obchodního zákoníku pro situace, kdy společnost má pouze jednoho akcionáře a jednočlenné představenstvo - § 194 odst. 3 ObchZ), nicméně ustanovení § 152 odst. 1 NOZ předpokládá i vznik individuálních orgánů. Stanovy tedy mohou určit počet členů představenstva i nižší než tři.

⁵⁵ Op. cit. sub. 29, s. 2384.

(vedoucí zaměstnance) ztratilo roli řídicího orgánu, což by následně mohlo vést k destabilizaci společnosti.⁵⁶ S tímto nesouhlasím, neboť jsem toho názoru, že i kdyby došlo k takové delegaci (jež byla výslovně umožněna vloženým ustanovením § 66d ObchZ), statutární orgán by měl vždycky konečnou odpovědnost za to, jak je obchodní vedení vykonáváno. Tato odpovědnost by se uplatnila zcela jistě i při výběru osob, na které by mělo být obchodní vedení delegováno.⁵⁷ Zároveň je nutné mít na paměti slova S. Griffina, který tvrdí, že rozdělení kompetencí je v případě společnosti žádoucí, aby taková společnost mohla dostát svému řádnému fungování a výkonu každodenních záležitostí společnosti, protože pokud by muselo představenstvo rozhodovat o každé záležitosti, společnost by přestala fungovat.⁵⁸ Podobný názor lze vyčíst i z rozsudku Nejvyššího soudu, ve kterém se tento vyjádřil: „*Jistě by nebylo možné učinit závěr, že v každé obchodní společnosti (tedy např. i společnosti s tisíci zaměstnanci a miliardovým obratem) musí o zaplacení každého dluhu rozhodovat v rámci obchodního vedení statutární orgán.*“⁵⁹

Pokud by tedy mělo dojít k rozdělení působnosti představenstva do určitých oborů (podle ustanovení § 156 odst. 2 NOZ v souvislosti s ustanovením § 437 ZOK), mělo by se tak stát na základě úpravy ve stanovách. Na základě takové úpravy už tedy nebude rozhodování o jednotlivých záležitostech obchodního vedení podmíněno hlasování představenstva jako celku, nýbrž si o každé záležitosti bude rozhodovat sám člen, do jehož působnosti ta která záležitost náleží. Z hlediska spoluodpovědnosti ostatních členů (na základě podmínky, že budou vykonávat jakousi kontrolní činnost) by však bylo též žádoucí, kdyby stanovy, resp. určitý organizační řád upravovaly možnost svolávat představenstvo k informativnímu zasedání, kde by byly předkládány dosažené výsledky

---

⁵⁶ ŘEHÁČEK, O.: Zabezpečování obchodního vedení akciové společnosti a jednání za tuto společnost po novele obchodního zákoníku, Právní rozhledy, 2012, č. 6, s. 213.

⁵⁷ Pro srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 3. 2005 sp. zn. 8 Tdo 124/2005. Soud zde vyslovil, že člen představenstva vždy odpovídá za výběr osoby, na kterou přenesl část výkonu své pravomoci, zejména pak s ohledem na její odborné schopnosti a způsobilost plnit svěřené úkoly a jejím pověřením se nezprošťuje povinnosti dohlížet, zda jsou svěřené záležitosti vykonávány s náležitou péčí.

⁵⁸ „The necessity for a board to delegate its powers arises from the practical difficulties which arise from the day-to-day management of a corporate enterprise. A company would cease to function if all senior managerial decisions could only be justified on the basis of a resolution of the company's board.“ (GRIFFIN, S.: Company law: fundamental principles. Harlow: Pearson, 2006, s.224.)

⁵⁹ Op. cit. sub. 45.

každého oboru. Tímto by byli ostatní členové informováni a mohli se případně vyjádřit k provádění obchodního vedení v určitém oboru.⁶⁰

Odlišnou vnitřní strukturu nacházíme v případě monistického systému, kde se rozdělení kompetencí dělí mezi statutární radu, statutárního ředitele a samozřejmě valnou hromadu. Ze zákonné úpravy ovšem plyne, že český monistický systém úplně přesně nekoresponduje se svým názvem ani s pojetím v zahraničních právních úpravách. V těchto se totiž vyskytuje již podle názvu „monistický“ pouze jeden obligatorně utvořený orgán, správní orgán. Ředitelé, kteří pak ve vnitřní struktuře figuruji, už nejsou považováni za orgán korporace. Tímto je české právo vystavěno výkladovému problému ve vymezení působností statutárního ředitele a správní rady, což se dotýká obchodního vedení, ke kterému je podle zákona o obchodních korporacích oprávněn statutární ředitel (§ 463 odst. 4 ZOK).⁶¹

Správní rada podle znění zákona o obchodních korporacích je orgán mající zbytkově vymezenou působnost dle ustanovení § 460 odst. 2 ZOK. Toto ustanovení vyhrazuje působnost správní radě, pokud není působnost svěřena valné hromadě. Jelikož není zmíněn další orgán, a jelikož si valná hromada nemůže podle ustanovení § 421 odst. 3 ZOK vyhradit rozhodování případů, které do její působnosti nesvěřuje tento zákon nebo stanovy, je vždy nutné zkoumat, jak správní radu právě stanovy vymezují.⁶² Z povahy ustanovení § 456 ZOK je však patrné, že na správní radu je nezbytné nahlížet i jednak jako na orgán kontrolní ve smyslu ustanovení § 446 a současně i na orgán statutární díky ustanovení § 460 odst. 1 ZOK. „*Lze tedy s jistou nadsázkou uzavřít, že správní rada představuje korporační orgán sui genesis, který není ani jen orgánem kontrolním, ani jen orgánem statutárním, ale jde nepochybně i o orgán výkonný.*“⁶³

Z odkazu ustanovení § 460 odst. 1 ZOK a z díkce ustanovení § 463 odst. 4 ZOK nám vyvstává problém postavení statutárního ředitele vůči správní radě a s tím i problém, komu ve skutečnosti přísluší v monistickém systému obchodní vedení. Z výše uvedených

---

⁶⁰ HAMPEL, P.: In BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 1828.

⁶¹ DĚDIČ, J., LASÁK, J.: Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část), Obchodněprávní revue, 2013, č. 3, s. 65.

⁶² HAVEL, B.: A ještě k tzv. absolutoriu a také k přenosu obchodního vedení na správní radu, Obchodněprávní revue, 2013, č. 6, s. 174.

⁶³ Op. cit. sub. 61, s. 67.

ustanovení není výslovně patrné, zda má totiž být na statutárního ředitele nahlíženo jako na orgán, který je podřízen správní radě, či nikoliv.⁶⁴

Pokud na problém budeme nahlížet tak, že je obecně nastaveno, že správní rada určuje základní zaměření obchodního vedení a to je následně prováděno statutárním ředitelem, pak by znamenalo, že statutární ředitel je orgán podřízený správní radě, protože se v rámci výkonu obchodního vedení musí pohybovat mezi hranicemi vytyčenými správní radou. Z ustanovení § 460 odst. 1 ZOK zároveň není patrné, jestli dohled nad řádným výkonem obchodního vedení zahrnuje dohled pouze v mezích jeho základního zaměření nebo se jedná celkově o požadavek dohledu nad řádným výkonem obchodního vedení. Jelikož základní zaměření obchodního vedení určuje sama správní rada, je potřeba vztahovat její dohled nad výkonem pro obchodní vedení jako takové. Tomu by odpovídala i dikce ustanovení § 447 ZOK, ve kterém je stanoveno oprávnění dozorčí rady vyžádat si ke kontrole každý dokument týkající se činnosti společnosti. Tedy i jakékoliv rozhodnutí spadající do obchodního vedení.⁶⁵ Tento výklad je podpořen ustanovením § 463 odst. 3 ZOK, jež upravuje, že statutární ředitel může být i osoba předsedy správní rady, tedy osoba, která není odlišná od orgánu správní rady, ale je jeho členem. Pokud by takto nastalo, nemohl by předseda správní rady sám určovat rámec obchodního vedení a sám jeho naplňování kontrolovat, protože by byl zároveň v postavení osoby, která ho následně bude vykonávat. Proto tedy dohled nad ním by musel příslušet správní radě. Není tímto tedy správní rada orgánem, kterému přísluší rozhodování o obchodním vedení? Kladnou odpověď je nutné hledat v ustanovení § 460 odst. 2 ZOK, které vymezuje zbytkovou působnost správní rady, ale pouze vůči valné hromadě. O působnosti statutárního ředitele se zde nemluví, tudíž by mohlo být dovozeno, že správní rada si může atrahovat podle tohoto ustanovení i působnost nebo část působnosti statutárního ředitele na základě dispozitivní povahy ustanovení § 463 odst. 4 ZOK. A působnost statutárního ředitele by v tomto případě byla omezena tím, co si správní rada v rámci obchodního vedení vztáhne sama na sebe na základě ustanovení § 460 odst. 2 ZOK. Pokud je tedy obecně nastaveno, že statutárnímu orgánu nesmí nikdo udílet pokyny k obchodnímu vedení,

---

⁶⁴ Zákonná úprava je nepřesná v mnoha směrech, kdy není např. zcela jasné určeno, kdo bude statutárního ředitele volit. Volba totiž připadá valné hromadě dle ustanovení § 421 odst. 1 e) ZOK, jmenování správní radě dle § 463 odst. 1 ZOK. Jelikož podle téhož ustanovení schvaluje statutárnímu řediteli smlouvu o výkonu funkce správní rada, bylo by odůvodnitelné, kdyby i této příslušela volba statutárního ředitele a ten pak byl podřízený správní radě.

⁶⁵ Op. cit. sub 61, s. 68.

a pokud bychom považovali statutárního ředitele za statutární orgán, pak by správní rada, v případě, že by udávala základní zaměření obchodního vedení, dávala tedy pokyny k obchodnímu vedení, což by bylo v rozporu se zákonem. Toto je další zdůvodnění, proč by to měla být správní rada, která by byla hlavním orgánem pro obchodní vedení.

Pokud bychom nicméně nahlíželi na ustanovení § 460 odst. 1 ZOK jako na ustanovení speciální povahy k ustanovení § 460 odst. 2 ZOK, bylo by tím výslovně řečeno, že správní radě v rámci obchodního vedení přísluší pouze utváření základních mantinelů v obchodním vedení a toto je pak ex lege podle ustanovení § 463 odst. 4 svěřeno do rukou statutárního ředitele.

Přikláním se v tomto případě k úpravě, ve které by obchodní vedení příslušelo správní radě. Vycházím především z nastavení správní rady jakožto zbytkově určeného orgánu, který si na sebe může vztáhnout cokoli, co není ve výčtu působnosti valné hromady. To znamená, že pokud si ve stanovách akciová společnost určí, že to bude správní rada, které bude náležet obchodní vedení, nebude toto v rozporu se zákonem, neboť úprava statutárního ředitele je pojata dispozitivně a zároveň lze tuto úpravu pojmout jako rozdělení působnosti podle ustanovení § 156 odst. 2 NOZ. Dalším zdůvodněním je samotné pojmání monistického systému, jakožto systému, který má pouze jeden obligatorní orgán – správní radu. Pokud tedy zákonodárce zamýšlel promítnout do českého právního řádu monistickou strukturu, mělo by se jí z tohoto hlediska (byť naše česká úprava monistického systému je v mnohém výkladově nejasná a tedy krkolomná) vyjít vstříc.

Z této kapitoly je patrné, že obchodní vedení obou typů obchodních společností by mělo být s jistými odchylkami vykonáváno na stejných základech. Zákonodárce v nové úpravě přestal rozlišovat působnost statutárního orgánu osobních společností na obchodní vedení a jednání navenek a spojil obě pole do jednoho. Tím došlo ke sblížení s kapitálovými společnostmi, ve kterých toto platilo i v minulé úpravě. Došlo též k výslovnému umožnění rozdělení působnosti jednotlivých členů orgánu do různých oborů, nicméně náhled na problematiku kolektivních a individuálních orgánů je přesto stále patrný. Z výše uvedeného lze jednoznačně říci, že obchodní vedení může být vykonáváno statutárním orgánem jako celkem, obchodním vedením mohou být pověřeni

někteří z jeho členů, nebo pouze jeden člen. Veškerá činnost probíhající v rámci obchodního vedení však musí být vykonávána s péčí řádného hospodáře.

3.2.3 Péče řádného hospodáře

Péče řádného hospodáře není v české právní úpravě žádnou novinkou. Jelikož i tento pojem nebyl doprovázen legální definicí, jeho výklad závisel opět v podstatě na judikatuře a právnícké literatuře. P. Čech v jednom ze svých právních příspěvků charakterizuje osobu řádného hospodáře jako: „*dostatečně rozumnou, zkušenou a pečlivou osobu.*“ Za rozhodující nepovažuje, nemá-li daná osoba vysoce odborné znalosti z nejrůznějších oblastí, které jsou důležité pro provozování podniku, jako to, že ve správný moment rozpozná, kdy je potřeba požádat o pomoc profesionála.⁶⁶ Pojem byl upřesněn a doplněn i soudní cestou. Nejvyšší soud ČR vymezoval řádného hospodáře jako osobu, která: „*činí právní úkony týkající se obchodní společnosti odpovědně a svědomitě a stejným způsobem rovněž pečuje o její majetek, jako kdyby šlo o jeho vlastní majetek.*“⁶⁷ V obchodním zákoníku jsme se s ustanoveními zahrnující jednu ze základních povinností členů orgánů společnosti setkávali např. v ustanovení § 194 odst. 5 ObchZ.⁶⁸

Po rekodifikaci se obecná úprava přesunula do nového občanského zákoníku. V procesu příprav bylo čerpáno hlavně ze zahraničí. Současná právní úprava tak zohledňuje koncepce „*duty of care a duty of loyalty*“. Na rozdíl od bývalé úpravy se ta nová snaží o obecnou definici pojmu, která leží v ustanovení § 159 NOZ. Podle tohoto ustanovení pojem péče řádného hospodáře zahrnuje tři základní složky. Jedná se o: potřebné znalosti, pečlivost, loajalitu. Obecná občanskoprávní definice se vztahuje na všechny volené orgány právnických osob. Doplnuje ji zvláštní úprava zákona o obchodních korporacích⁶⁹ aplikovatelná pouze pro členy orgánů obchodních korporací.

Právní předpisy zde pravděpodobně záměrně předpokládají určitou obecnost v těchto prvcích. I přesto, že se na péči řádného hospodáře hledí jako na jakýsi standardní požadavek pro výkon určité funkce, zohledněna bude vždy daná konkrétní situace. Proto

⁶⁶ ČECH, P.: Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 5.

⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.3.2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.

⁶⁸ Stejně tak byl pojem zmiňován ať už výslovně v § 79a nebo odkazem v § 93 odst. 4, § 138 odst. 2, § 200 odst. 3 ObchZ.

⁶⁹ Zákonná úprava v ustanoveních § 51-53 ZOK.

si myslím, že do velké míry budou tyto složky opět interpretovány českými soudy s ohledem na konkrétní případy, neboť by bylo dle mého názoru nežádoucí, aby tyto pojmy byly vykládány absolutně. Obecná míra je však zohledněna i v ustanovení § 5 NOZ, který praví: „*Kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena.*” Druhá věta téhož ustanovení doplňuje následky nedodržení těchto obecných požadavků. Částečně lépe můžeme charakterizovat povinnost loajality, která se vytyčuje vůči společnosti jako takové. I. Štenglová s B. Havlem uvádějí, že: „*zákon stanovením povinnosti loajality nesleduje věřitelský model, protože věřitelé mají jednak vlastní schémata ochrany, a jednak jsou chráněni konceptem reziduálních nároků.*”⁷⁰

Zákon o obchodních korporacích doplňuje obecnou úpravu nového občanského zákoníku ustanovením § 51 – 53. Též zavádí do péče řádného hospodáře v ustanovení § 52 odst. 1 ZOK objektivní přístup v případě posuzování takto jednajících osob. Ten spočívá v porovnání jednání osoby rozumně pečlivé v tom kterém konkrétním případě. Do nové úpravy je tedy zabudována koncepce rozumně pečlivé osoby, podle níž bude poměřováno jednání členů volených orgánů v obchodních společnostech.⁷¹

Poněkud přísnou úpravu podle nového občanského zákoníku vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře zmírňuje novinka v podobě výslovného zavedení tzv. podnikatelského úsudku (business judgement rule). Zákonodárce v tomto případě čerpal z angloamerické judikatury.⁷² Na základě tohoto instrumentu může jednající orgán prokázat, že jednal *lege artis*, a že z jeho jednání neplyne pro něj odpovědnost, ustojí-li důkazní břemeno.⁷³ S pravidlem podnikatelského úsudku se v právních předpisech setkáváme poprvé, nicméně jisté náznaky se objevovaly i před jeho výslovným zakotvením. Bylo promítnuto

⁷⁰ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B.: In ŠTENGLOVÁ, I. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 135.

⁷¹ HÁMORSKÁ, A.: Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. Obchodněprávní revue, 2012, č. 9, s. 250-251.

⁷² Zejména se jedná o judikaturu státu Delaware, USA. Aronson v. Lewis, 473 A.2d 805,812 a Smith v. Van Gorkom, 488 A.2d 858. Hlavním rozdílem v pojetí business judgement rule je povinnost unést důkazní břemeno. V případě státu Delaware musí prokázat žalobce, že člen orgánu nejednal ve smyslu daného pravidla, zatímco zákon o obchodních korporacích stanoví tuto povinnost pro člena orgánu. Dostupné z <http://www.epravo.cz/top/clanky/par-poznamek-k-peci-radneho-hospodare-clenu-statutarniho-organu-na-prahu-rekodifikace-76933.html>.

⁷³ Důvodová zpráva k ZOK, s. 24, dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>.

i v usnesení trestních senátů Nejvyššího soudu.⁷⁴ Zákodárce ho výslovně zařadil do právní úpravy proto, aby ovlivnil chuť a zájem pro podstoupení určitého rizika, které je v podnikání nejenom nevyhnutelné, ale do jisté míry i hnacím motorem.

Pravidlo podnikatelského úsudku je upraveno v ustanovení § 51 odst. 1 ZOK. Členům orgánu se jím poskytuje určitý prostor v rámci jejich rozhodování, aniž by byli v případě nezdaru v takovém rozhodnutí postihováni nedodržením povinnosti řádné péče. Důkazním břemenem se zde myslí prokázání jednající osoby, že jednala v dobré víře, informovaně, v zájmu společnosti a že předpoklady jejího jednání jsou rozumné. Pokud tyto požadavky jednající osoba prokáže, nebude možné na ni vztáhnout, že porušila povinnost vykonávat svoji funkci s potřebnou pečlivostí a znalostmi.⁷⁵ Je nutné upozornit, že v rámci pravidla podnikatelského úsudku se zohlední pouze, zda člen orgánu dostal pečlivosti a potřebných znalostí během svého rozhodování. V potaz není brána druhá ze složek péče řádného hospodáře – povinnost loajality. Pokud by však v jednání člena orgánu byl zjištěn nedostatek loajality vůči společnosti nebo jeho jednání bylo protiprávné, pravidlo se neaplikuje. Zákon tedy dává členům orgánu jistou výhodu, avšak i ta má své meze. Zákon o obchodních korporacích spojuje v obecné rovině s porušením povinností jednat s péčí řádného hospodáře povinnost vydat prospěch, kterým takovým jednáním získá (§53 odst. 1 ZOK) a povinnost nahradit vzniklou újmu (§ 53 odst. 3 ZOK).

---

⁷⁴ Pro srovnání usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3.5.2007 sp. zn. 5 Tdo 433/2007, usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.3.2008 sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.

⁷⁵ Op. cit. sub. 71, s. 251.

4 SOUBĚH Z POHLEDU OBCHODNÍHO VEDENÍ

4.1 Obecná úprava souběhů

Téměř od počátku vzniku samostatné České republiky nacházíme v rozhodnutích našich nejvyšších soudů problematiku, která se dotýká obchodních korporací a jejich každodenních životů, nazývanou souběh jednatelských titulů (též souběh funkcí, souběh). Institut není opět upraven v žádném právním předpise. Obchodní zákoník nikdy souběh výslovně nezakazoval a souběh funkcí bylo možné v případě bývalé právní úpravy uplatňovat na základě zásady legální licence. Ve světě obchodních korporací se tedy vyskytoval a vyskytuje i nadále neboť se ukazuje jako jev výhodný zejména pro společnosti jako takové. Otázkou je, jaký dopad na souběh budou mít nově účinné kodexy? Budou muset být platně uzavřené smlouvy zrušeny, přepracovány nebo uzavřeny nové? Nebo budou tendence českých soudů pokračovat v doposud vytvořené praxi, která souběh nakonec umožnila, a platné smlouvy nechají bez povšimnutí?

Souběh může být charakterizován jako výkon více činností jednou osobou. Slovy B. Havla: „*Chceme-li využít synergického efektu specializace, mohou se jednotlivé činnosti a jednotliví aktéři překrývat, ba dokonce to můžeme výslovně chtít pro vyšší míru kontroly.*“⁷⁶ Z jeho pohledu je patrné, že souběhem může být částečně projevena vnitřní organizace obchodních společností. Co se týče souběhu z hlediska jeho možnosti existence v obchodněprávních vztazích, je nutné vycházet ze zásady legální licence. Je možný, pokud není zákonem výslovně zakázán a tam, kde je souběh nepřípustný, to dává zákonodárce zřetelně najevo.⁷⁷

---

⁷⁶ Op. cit. sub. 4, s. 96.

⁷⁷ Vyloučení souběhu nastává ze zákona mezi členem dozorčí rady a členem statutárního orgánu dle ustanovení § 201 odst. 3 ZOK a ustanovení § 448 odst. 5 ZOK.

Pro účely této kapitoly je pojednáváno o souběhu funkce člena statutárního orgánu a zaměstnance.⁷⁸ Nutno dodat, že souběh, v rámci kterého byla jedna osoba v pozici statutárního orgánu a zároveň vykonávala činnost i z pracovněprávního vztahu, nedělal v soudním výkladu žádný problém.⁷⁹ I některá rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky zpočátku považovala stav, kdy se do jedné osoby spojily pozice vrcholného zaměstnance (např. pozice finančního, personálního ředitele) společnosti se statutárním orgánem nebo jeho členem, za možný.⁸⁰ Na jednání takové osoby se dalo pohlížet jak z pohledu pracovněprávního (neboť byl založen pracovní smlouvou), tak i z pohledu obchodněprávního (dovozeného ze zápisu v obchodním rejstříku o jednatelem oprávnění). Náplň souběžné činnosti však nesměla zahrnovat ani jednání navenek, ani obchodní vedení.

Zlomem pro toto téma se stalo rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 9.12.2010, sp. zn. 3 Ads 119/2010-58, kde český soud vyřkl úplnou neplatnost pracovních smluv v situacích, kdy byly uzavírány pracovní poměry na základě pracovních smluv, jejichž obsahem byl výkon činností totožný s činnostmi statutárního orgánu, které zasahovaly (mimo jiné) i do obchodního vedení. Nejvyšší správní soud shrnul: „*Funkce statutárního orgánu společnosti není druhem práce ve smyslu Zákoníku práce ve smyslu § 29 odst. 1 písm. a) zákona č. 65/1965 Sb., účinného do 31.12.2006.*“⁸¹ Jelikož žalobce v tomto konkrétním případě neunesl důkazní břemeno a neprokázal, že by činnosti obou funkcí byly rozdílné, soud konstatoval, že pracovní poměr nevznikl. I přesto, že rozhodnutí odkazuje na dnes již neplatný právní předpis (zák. č. 65/1965 Sb., zákoník práce), jeho obsah můžeme použít pro aktuální právní předpisy (zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce a zák. č. 187/2006 Sb., zákon o nemocenském pojištění). Rozhodnutí odkazuje zároveň na dřívější judikaturu zaměřující se též na zákaz souběhu funkcí. Judikátem bylo jasně

---

⁷⁸ Mimo ten přichází v úvahu ještě souběh funkce člena statutárního orgánu s funkcí zmocněnce (prokuristy) a zákonného zástupce.

⁷⁹ Pro srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 11. 1993, sp. zn. 6 Cdo 108/92. Vrchní soud zde připustil možnost uzavření pracovního poměru téže osoby, která se nachází v pozici statutárního orgánu, pokud náplň tohoto pracovního poměru nebude zasahovat do činnosti statutárního orgánu

⁸⁰ Pro srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 3. 2007, sp. zn. 32 Odo 1455/2005.

⁸¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 9.12.2010, sp. zn. 3 Ads 119/2010-58.

řečeno, že pracovní smlouvy byly považovány za neplatné, a tím vznikaly problémy vykonávajícím osobám s účastí na nemocenském a důchodovém pojištění. Nároky např. z nemocenského pojištění nebylo moci uznat, i přesto, že společnost řádně za člena statutárního orgánu odváděla pojistné. K tomu NSS ve svém rozsudku: „Podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 54/1956 Sb. jsou nemocensky pojištěni, pokud splňují podmínky stanovené pro účast na nemocenském pojištění a jsou činní v České republice, zaměstnanci v pracovním poměru.“⁸² V tomto zlomovém rozsudku NSS je i odkaz na názor Nejvyššího soudu ČR, co je myšleno výkonem funkce jednatele (žalobkyně byla v zaměstnaneckém poměru u společnosti s ručením omezeným). Usnesením NS je stanoveno, že jednatel s.r.o. zastupuje společnost navenek a zároveň mu přísluší obchodní vedení. Slovy Nejvyššího soudu: „V obou případech vykonává jednatel tyto činnosti jako statutární orgán společnosti s ručením omezeným. Tomu ostatně odpovídají i ustanovení § 9 odst. 1 a § 27 odst. 5 zákoníku práce, která výslovně hovoří o tom, že statutární orgán provádí právní úkony směrem dovnitř společnosti (činí právní úkony v pracovněprávních vztazích jménem zaměstnavatele, provádí jmenování a odvolání do funkcí, jež se tímto způsobem obsazují). Samotná okolnost, provádí-li statutární orgán úkon směrem dovnitř společnosti nebo navenek, nic nemění na tom, že jedná jako statutární orgán a že tato činnost není druhem práce ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 písm. a) zákoníku práce.“⁸³ Nejvyšší správní soud svým rozhodnutím citovaným výše přesunul problematiku souběhu částečně i do veřejnoprávní sféry, což bylo v té době velkým třeskem. Z hlediska náhledu na problém z pohledu dlouhodobé judikatury však Nejvyšší správní soud jen pokračoval ve stopách předchozích soudních rozhodnutí.

4.2 Zákonná úprava v roce 2012

Bouřlivý nesouhlas podnikatelské veřejnosti zákonodárce zohlednil a na situaci reagoval přijetím novely obchodního zákoníku, zákona č. 351/2011 Sb. Novela se stala účinnou od 1.1. 2012. Novela přinesla řešení pro problémy, které vznikaly díky souběhu a zároveň přinesla dílčí úpravu pro pověření obchodním vedením zakotvenou v ustanovení § 66d ObchZ. Společně s touto novelou vešly v platnost i některé právní předpisy

---

⁸² Op. cit. sub. 81.

⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.1. 2003, sp. zn. 21 Cdo 963/2002.

sociálního zabezpečení, čímž se legislativa posunula o krok dopředu ve prospěch statutárních orgánů.⁸⁴

Pověření obchodním vedením upravilo výslovně možnost delegace obchodního vedení i uvnitř statutárního orgánu. Výkon obchodního vedení tedy od té doby mohl vykonávat buď statutární orgán nebo pouze jeho člen nebo mohlo být obchodní vedení svěřeno zaměstnanci společnosti na základě pracovněprávního vztahu. „*Ne že by tak představenstvo, resp. jednatelé, nemohlo rozhodnout i před 1.1 2012. Teorie ani judikatura nevylučovaly jak vertikální, tak horizontální delegaci rozhodování o vymezených záležitostech obchodního vedení. Rozdíl je však v tom, že teprve nová právní úprava s touto možností spojuje právo společnosti, aby s adresátem pověření na tento svěřený úkol uzavřela (souběžnou) pracovní smlouvu.*“⁸⁵ A na tuto pracovní smlouvu se následně nahlíželo jako platně uzavřenou.

Ustanovení § 66d ObchZ upravovalo nejenom možnost pověření obchodního vedení, ale věnovalo se též, jak bude takové pověření provedeno, i když v tomto případě zákonodárce nevymezil úplně všechny aspekty pověření obchodním vedením. Pokud totiž první věta ustanovení § 66d odst. 1 ObchZ říkala, že je možné, aby statutární orgán pověřil obchodním vedením zcela nebo zčásti jiného, vyvstávala na povrch otázka, jak přistoupit k možnosti pověření u obchodních společností, které mají pouze jednočlenný statutární orgán? P. Čech se staví k tomuto problému pozitivně. Jeho vyjádření nevylučuje možnost přijetí rozhodnutí o delegaci ani jednočlenným statutárním orgánem. K tématu se staví následovně: „*Je-li účelem novelizované úpravy otevřít možnost souběžných pracovních poměrů jednatelů a členů představenstva, není důvod upírat toto právo osobám, které uvedenou pozici zastávají ve společnosti samy.*“⁸⁶ Jakkoliv bylo popisované ustanovení vnímáno mezi podnikatelskou veřejností jako výhodné, je nutné konstatovat, že i jeho úprava nebyla ucelená a úplná. Zákon například mlčel o samotné formě pověření. Jelikož nebyla forma předepsaná výslovně zákonem, bylo nutné dovodit, že se použije obecná pravidla platící pro jiná rozhodnutí statutárních orgánů. I v tomto případě však byly dány určité mantinely, které musely být splněny. K pověření mohlo dojít na základě ústního

⁸⁴ Novela zákona č.187/2006 Sb., o nemocenském pojištění s účinností od 1. 1. 2012 přinesla změnu, která spočívala v rozšíření okruhu nemocensky pojištěných osob v ustanovení § 5 zákona o nemocenském pojištění.

⁸⁵ ČECH, P.: Hlavní změny v obchodním zákoníku po 1. Lednu 2012. Právní rádce, 2012, č. 1. s. 21.

⁸⁶ Tamtéž.

i písemného sjednání. Obchodní zákoník upravoval průběh zasedání představenstva v ustanovení § 195 ObchZ. Dané ustanovení stanovovalo povinnost pro představenstvo, aby o rozhodnutích byly pořízeny zápisy, které podepsali jednak předseda představenstva a zapisovatel. Z toho tedy lze vyrozumět, že i kdyby bylo pověření k obchodnímu vedení uděleno ústně, přesto by muselo dojít k takovému rozhodnutí na poli představenstva, a tudíž by o tomto rozhodnutí musel být pořízen zápis. Na tuto záležitost byla použitelná ustanovení § 134 ObchZ a § 194 odst. 3 ObchZ, které se vztahovala na přijímání rozhodnutí (i o obchodním vedení), a která upravovala v případě společnosti s ručením omezeným povinnost souhlasu většiny jednatelů, v případě akciové společnosti většinou hlasů svých členů. U obou typů kapitálových společností byla však možnost si upravit odchylky ve stanovách, resp. společenské smlouvě. V rámci takového rozhodování je však nutné zamyslet se, zda rozhodnutí o pověření obchodním vedením lze samo zahrnout do obchodního vedení. I u pověření obchodním vedením se jedná o rozhodování, které přísluší statutárnímu orgánu (viz § 66d odst. 1 ObchZ „statutární orgán společnosti může pověřit“). Stejně tak se jedná o rozhodnutí, díky kterému dochází k uspořádání vnitřních poměrů ve společnosti a zároveň se takové rozhodnutí nijak nepromítne do vztahu se třetími osobami. Z hlediska své povahy ale musíme na takové rozhodnutí nahlížet jako na rozhodnutí, kterým se zároveň budou uspořádávat poměry osob vykonávajících obchodní vedení. Čili takové rozhodnutí dle mého názoru stojí, pokud je možno takto říci, na jakési pomyslné pyramidě těch rozhodnutí, která jsou řazena mezi rozhodnutí o obchodním vedení. Na základě výše uvedeného tedy lze pověření o obchodním vedení zařadit do rozhodnutí o obchodním vedení.

Pověření nicméně nezakládalo úplnou volnost v oblasti obchodního vedení. Do pověření nebyly zahrnuty účast na zasedání statutárního orgánu, samotné rozhodování o pověření obchodním vedením, rozhodování o jeho základním zaměření, které byly svěřeny do výlučné působnosti statutárního orgánu (§ 66d odst. 4 ObchZ). Toto zohledňuje i fakt, že ačkoliv by došlo k delegaci obchodního vedení na osoby odlišné od členů statutárního orgánu, tyto osoby by se pověřením v žádném případě nestaly statutárním orgánem a statutární orgán tedy daným pověřením nepřišel o svoji působnost v obecné

rovině koncepčního řízení společnosti. Tedy i nadále bude určovat, jakou cestou má obchodní směřovat.⁸⁷

Bylo-li obchodní vedení vykonáváno v tehdy nově umožněném souběžném pracovním poměru, bylo velmi důležité, aby došlo k úplnému vymezení kompetencí. Bylo více než žádoucí, aby z učiněných rozhodnutí bylo vždy patrné, zda byla činěna z titulu funkce člena statutárního orgánu, nebo zda byla činěna v rámci pracovního poměru. Zároveň toto pověření pak omezovalo i orgán, který toto pověření udělil. Jinými slovy, pokud došlo k pověření o obchodním vedení mezi at' už jednotlivými členy statutárního orgánu nebo mezi osobami od statutárního orgánu odlišné, tímto pověřením statutární orgán ztrácel působnost v pověřených záležitostech. Získat zpět ji mohl pouze na základě zrušení nebo zúžení pověření o obchodním vedení, což už opět do jeho působnosti spadalo (z dikce § 66d odst. 4 ObchZ). Pokud by tak nebylo činěno a statutární orgán by mohl i přes delegaci stejně zasahovat do vyčleněných záležitostí, neměla by delegace obchodního vedení smysl.⁸⁸

Novela obchodního zákoníku se však některých problémů souvisejících se souběhem nedotkla. Jedná se o problém tzv. jednání společnosti sama se sebou neboli samokontraktaci. I před touto novelou obchodního zákoníku bylo patrné z judikatury, že je výslovně nepatřičné, aby tam, kde byl souběžný pracovní poměr připuštěn, došlo k jeho uzavření s tím samým členem orgánu, kterému měl takto vzniknout pracovní poměr. V rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo vyřčeno, že je zapotřebí, aby se na uzavírání pracovní smlouvy jedním jednatelem, nahlíželo jako na případnou kolizi mezi zájmem zastoupeného a zástupce.⁸⁹

V případě, že došlo k obměně složení představenstva, či jednatelů, rozhodnutí o pověření obchodním vedením zůstávalo nadále platné. Pokud by ovšem nově ustavený statutární orgán nebyl se stavem delegace obchodního vedení spokojen, mohlo dojít k přijetí usnesení o odvolání pověřeného člena, či zúžení pověření. Lze konstatovat, že pověření členové byli chráněni do jisté míry v případě vnitřních změn v obchodní

---

⁸⁷ Op. cit. sub. 85, s. 22.

⁸⁸ Op. cit. sub. 85, s. 22.

⁸⁹ Pro srovnání rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 11. 1998, sp. zn. 21 Cdo 11/98.

společnosti, a že tedy nebyli automaticky odvoláváni, změnilo-li se složení statutárního orgánu.

Podle mého názoru, i přesto, že odůvodnění pro vynechání ustanovení § 66d ObchZ pro jeho nepotřebnosti pro uplatnění zásady legální licence je logické, být na místě zákonodárce, ponechala bych ho i nadále v platnosti. Vhodným mi přijde zejména pro svůj poslední odstavec. I kdyby se představenstvo nebo jednatelé rozhodli pověřit obchodním vedením zcela někoho jiného než členy statutárního orgánu, úprava platná do konce roku 2013 jim zajišťovala, že některé záležitosti do pověření zahrnuty nebudou. Důležitou součástí tohoto bylo mimo jiné i rozhodování o základním zaměření obchodního vedení společnosti. To znamená, že i kdyby byl výkon obchodního vedení rozdělen mezi více osob odlišných od statutárního orgánu, sám statutární orgán by neztratil veškerou působnost v obchodním vedení. Jestliže v nových kodexech tato úprava chybí, neztratí statutární orgán postavení suverénního výkonného orgánu a nebude tím narušena i rovnováha mezi orgány? Otázku si pokládám zejména s pohledem na ustanovení § 163 nového občanského zákoníku, který rozhodovací působnost statutárního orgánu vymezuje zbytkově.⁹⁰ Odpověď v tomto případě spatřuji kladně. Statutární orgán, přestože dojde k delegaci, však obchodní vedení neztratí. Podle B. Havla tím: „*pouze dochází k modifikaci, a tím také k možným výjimkám v pravidlech odpovědnosti (např. v rovině liberace při nepředvídatelném selhání apod.*“⁹¹ Pokud bude docházet k delegaci na základě ustanovení § 156 odst. 2 NOZ, ten zajišťuje v druhém odstavci povinnost ostatních členů dohlížet na správu záležitostí společnosti. Tedy povinnost dohlížet i na správu záležitostí v oblasti obchodního vedení.

4.3 Souběhy po přijetí rekodifikace

V počátcích vytváření nových rekodifikačních celků obsahoval návrh zákona o obchodních korporacích ustanovení podobné § 66d obchodního zákoníku, nicméně v rámci legislativních úprav a schvalovacích procesů bylo toto ustanovení vypuštěno. Tím,

---

⁹⁰ Jedinou výjimku tvoří úprava monistického systému akciové společnosti, kde je to správní rada, jejíž působnost je vymezena zbytkově (§ 460 odst. 2 ZOK).

⁹¹ Op. cit. sub. 4, s. 86.

že ustanovení upravující pověření obchodním vedení opět z úpravy vymizelo, by se mohlo zdánlivě zdát, že se situace vrací zpět do doby před rokem 2012. Tvůrci nových kodexů nicméně oponují, že není potřeba výslovného ustanovení, a to ke stěžejní zásadě, která rekodifikační kodexy ovládá – zásady legální licence. To ovšem dle mého způsobuje, že doposud judikovaná rozhodnutí zakazující souběhy budou stále použitelná. Bude tedy záležet opět na nejvyšších soudech České republiky, jak k problematice přistoupí. Alespoň částečnou překážkou pro návrat o dva roky nazpět by pro soudy mohla být již nově zohledněná úprava v právních předpisech týkajících se důchodového a sociálního pojištění. Novelizací z roku 2012 došlo totiž ke zrovnoprávnění jednatelů a členů představenstva se zaměstnanci. Co se týče zdaňování příjmů jednatelů a členů představenstev, platí pro ně stejné podmínky jako pro regulérní zaměstnance.

Nabízí se zde otázka, co se stane se současnými pracovněprávními smlouvami, kterými byly konkrétní osoby pověřeny k obchodnímu vedení? Platná právní úprava nezmiňuje žádná kogentní ustanovení, která by souběh zakazovala. Naopak, nově se setkáváme s ustanovením v novém občanském zákoníku, které dovoluje rozdělit působnost jednotlivých členů orgánů podle oborů (§ 156 odst. 2 NOZ), což by se mohlo zdát jako výraz předpokládané kontinuity v této oblasti. Domnívám se, že platně uzavřené pracovní smlouvy (čili smlouvy uzavřené v období od 1.1. 2012 do 31.12. 2013) nezpůsobují škodu ani třetím osobám, ani samotné společnosti. Společnosti je považovaly za výhodné, proto se je rozhodly na základě výslovného umožnění využít. To by mohl být jeden argument, proč je ponechat v platnosti. Byly uzavřeny podle tehdy platné právní úpravy.

Navíc občanskoprávní předpis výslovně upravuje osud uzavřených smluv před účinností tohoto zákona v ustanovení § 3028 odst. 3 NOZ: „*Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy.*“ Tuto možnost zastává i B. Havel v jednom ze svých článků.⁹² P. Čech se na druhé straně domnívá, že tomu tak být nemůže na základě ustanovení § 3041 odst. 1 NOZ. Zároveň

---

⁹² HAVEL, B.: Glosa o svobodě. Co se starými souběhy? A jak s novými?. In: *Epravo* [online]. 2013 [cit. 2013-11-09]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/glosa-o-svobode-co-se-starymi-soubehy-a-jak-s-novymi-92537.html>.

dodává, že účelem rekodifikačních zákonů je zejména jejich jednotné řešení, a proto by dle jeho názoru nebylo vhodné, aby část členů stejného orgánu byla podřízena nové úpravě a část zase podléhala úpravě bývalé.⁹³ Ztotožňuji se s názorem, že: „Z hlediska právní jistoty proto bude nejjistějším řešením upustit sjednávání zaměstnaneckých poměrů se členy orgánů společností, jejichž náplně práce by se kryly s výkonem funkce členů orgánů.“⁹⁴

Na závěr bych si dovolila podotknout, že absence ustanovení, které by přebíralo obsah ustanovení § 66d ObchZ, není nejšťastnější. Česká právní úprava už jednou souběh funkcí dovolila na základě dlouhého vývoje této problematiky. Není zde tedy nejmenší důvod pro radikální změnu, navíc ještě zpětného charakteru. Nicméně v tomto případě už byly základy zákonné úpravy položeny a bude opět velmi záležet na českých soudech, na jakou stranu se přikloní. A vzhledem k tomu, že úspěšně judikovaly a zastávaly tak celých dvacet let zákaz těchto souběhů, nebylo by překvapením, kdyby se k tomu opět vrátily. Pokud by tedy mělo dojít k uznání souběhů, mělo by se tak stát opět na základě soudní judikatury. O souběžích nadále platí, že jsou věci vnitřní, která i přesto, že je viditelná navenek, třetí strany tedy do těchto záležitostí nemají být a snad ani nemohou být zainteresovány. Třetím osobám nebude záležet, z jakého titulu s ním osoba jedná, pokud jednají ony samy v dobré víře.⁹⁵

Možným řešením, jak se vyhnout otázce souběhů, alespoň do té doby, než o ní pojednají české soudy, přinesla v nedávné minulosti K. Eichlerová. Z jejího výkladu je možné vyhnout se souběhu v případě, že na rozhodnutí, jakým způsobem budou upraveny vztahy zakládající oprávnění k obchodnímu vedení, bude nahlíženo jako na jedno ze zásadních rozhodnutí odehrávající se na poli společnosti. Jinými slovy, je nutné uvážit, zda je možné pod obchodní vedení též zahrnout i rozhodování o rozdělení kompetencí mezi jednotlivé členy statutárního orgánu. Vzhledem k tomu, že v předchozích částech diplomové práce bylo obchodní vedení vymezeno zejména jako rozhodování

---

⁹³ ČECH, P.: Souběhy funkcí zpět do neznáma. Právní rádce, 2013, č. 10, s. 29.

⁹⁴ Jednání právnické osoby a odpovědnost statutárních orgánů. Randalegal [online]. 2013 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: http://www.randalegal.com/upload/File/Rekodifikace_7_2013.pdf.

⁹⁵ Op. cit. sub. 4, s. 105.

o každodenních záležitostech dějících se uvnitř společnosti v rámci jejího běžného provozu, není dle mého názoru možné takto smýšlet i o rozhodnutí vztahující se na rozdělení kompetencí jednotlivých členů statutárního orgánu neboť takové rozhodnutí je významnějšího charakteru a má velký dopad na uspořádání vnitřních vztahů ve společnosti v obecné rovině. Slovy K. Eichlerové: *"Avšak obecné nastavení podmínek, za kterým má být obchodní vedení uskutečňováno, nelze považovat za běžné rozhodnutí, ale za velmi významné rozhodnutí, které přesahuje rámec obchodního vedení, protože stojí nad ním."*⁹⁶ Z výše uvedeného je tedy patrné, že úprava obchodního vedení může ležet ve stanovách, resp. společenské smlouvě, které tak stanoví základní podmínky pro zabezpečení obchodního vedení. Pokud by tyto podmínky v dokumentech stanoveny nebyly, rozdělení kompetencí by bylo stále možné, nicméně statutární orgán by byl omezen právě těmito základními dokumenty. Této situaci napomáhá i nový občanský zákoník, který ve svém ustanovení 156 odst. 2 výslovně umožňuje, aby působnost jednotlivých členů orgánu byla rozdělena podle určitých oborů.

Shrnutím z výše uvedeného je možné říci, že úprava souběhů i nadále zůstává otevřeným tématem. Přestože se toto téma zdálo být již ustálené po přijetí výše citované novely, rekodifikace toto bere zpět. Pro obchodní vedení je souběh důležitý v tom směru, že úprava do konce roku 2013 umožňovala, aby bylo obchodní vedení vykonáváno i osobami odlišnými od statutárních orgánů na základě pracovní smlouvy. Obchodním společnostem je po rekodifikaci otevřena cesta aplikace zásady legální licence společně se zásadou smluvní volnosti, které hovoří pro umožnění souběhů. Na druhé straně je však značná míra nejistoty z důvodu negativního nahlížení českých soudů na problematiku souběhů. Na to, jak se úprava zdála být jasnější po přijetí novely obchodního zákoníku v roce 2012, je díky rekodifikaci opět situace komplikovaná a přináší mnohé otázky, na které se dostane odpověď až časem.

---

⁹⁶ Op. cit. sub. 12, s. 74-75.

5 OBCHODNÍ VEDENÍ A POKYNY

5.1 Výlučnost obchodního vedení

Právní předpis stanovuje v ustanovení § 195 odst. 1 ZOK, že jednatelem přísluší obchodní vedení, druhý odstavec téhož ustanovení toto rozvádí, když výslovně zakazuje, aby kdokoliv uděloval pokyny týkající se obchodního vedení. Podobnou úpravu nacházíme i u akciové společnosti. Výlučnost statutárního orgánu k obchodnímu vedení byla patrná i z úpravy obchodního zákoníku, zejména z již zmiňovaného ustanovení 66d ObchZ. Ustanovení totiž zdůrazňovalo jednak přetrvávající odpovědnost statutárního orgánu za obchodní vedení i v případě delegace a jednak samo pověření nezahrnovalo některé jeho součásti (§ 66d odst. 4 ObchZ). Zákon o obchodních korporacích o zákazu udělovat pokyny mlčí v případě osobních společností. Z hlediska zdůrazňované zásady legální licence by znamenalo, že nejvyšší orgán v osobních společnostech, tedy všichni společníci, mohou do obchodního vedení pokyny zasahovat. I z komentovaných předpisů je zřejmé, že pojetí osobních obchodních společností by mělo zůstat na stejných základech, jako tomu bylo v případě obchodního zákoníku.⁹⁷ Při možnosti zasahovat určitým způsobem do obchodního vedení je v případě osobních společností třeba vyjít z ustanovení obchodního zákoníku.

Obchodní zákoník upravoval dále možnost zasáhnout do obchodního vedení v případě smluvního koncernu. Tedy v případě, kdy byla uzavřena tzv. ovládací smlouva. Toto ustanovení bylo částečně převzato do zákona o obchodních korporacích ve smyslu ustanovení 81 odst. 1 ZOK. Druhou výjimku tvoří ustanovení § 51 ZOK. V obecné rovině je též možno brát v úvahu oprávnění valné hromady coby nejvyššího orgánu, aby využila svojí možnost odvolat členy statutárního orgánu z funkce. Tímto způsobem tedy valná hromada může ovlivňovat obchodní vedení, které vykonávají členové statutárního orgánu.

---

⁹⁷ Op. cit. sub. 49, s. 492.

5.2 Udílení pokynů k obchodnímu vedení v osobních společnostech

Pro osobní obchodní společnosti, typicky veřejnou obchodní společnost, platí, že její společníci jsou zároveň v postavení výkonného orgánu, ale zároveň zaujímají pozici orgánu normotvorného.⁹⁸ Jelikož zákon o pokynech i zásadách v osobních společnostech mlčí, je třeba z toho vyvodit, že v jejich případě tu žádný zákaz není. „*Zákaz chování soukromých osob musí zákon upravovat výslovně, nikoliv implicitně či interpretací. Proto dovozujeme, že zákaz zásahu je dán jen pro kapitálové společnosti, a u ostatních obchodních korporací dán není.*“⁹⁹ Platí tedy, že společníci, jimž přísluší obchodní vedení, jsou povinni řídit se jednak zásadami, ale i pokyny, které jsou jim adresovány z rukou ostatních společníků. Tato úprava byla výslovně zohledněna v ustanovení § 81 ObchZ. Ustanovení totiž říkalo, že je k obchodnímu vedení oprávněn každý společník v rámci zásad mezi nimi dohodnutých. Dále bylo z dikce tohoto ustanovení patrné, že osoby vykonávající obchodní vedení, jsou vedle zavazujících zásad povinni brát v potaz též rozhodnutí společníků učiněných většinou hlasů (§ 81 odst. 2 ObchZ). Z těchto rozhodnutí tedy mohly plynout i pokyny směřované do obchodního vedení. Jsem toho názoru, že úpravu pokynů a zásad v obchodním zákoníku z pohledu v.o.s. je potřeba vztáhnout i na zákon o obchodních korporacích. Jelikož se tedy k obchodnímu vedení v případě veřejné obchodní společnosti může vyjadřovat kterýkoliv společník, vyplývá, že: „*Realizace práva společníka k obchodnímu vedení VOS je omezena stejným právem ostatních společníků.*“¹⁰⁰ Protože by ale bylo v rozporu se zájmem společnosti, aby udílené pokyny jednotlivých společníků byly opačných a rozporuplných obsahů, musí se i tyto pokyny zároveň udělovat v rámci dohodnutých zásad. Z toho plyne, že stěžejní pro směřování obchodního vedení jsou v tomto případě zásady. Aby se tedy předešlo těmto protichůdným rozhodnutím, nejefektivnější by bylo v případě veřejné obchodní společnosti, aby k obchodnímu vedení byl pověřen pouze jeden společník¹⁰¹ na základě úpravy ve společenské smlouvě (§ 105 a § 106 ZOK). Pokud zákon mlčí ohledně zásad,

⁹⁸ Op. cit. sub. 13, s. 454.

⁹⁹ HAVEL, B.: In ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 192-193.

¹⁰⁰ DĚDIČ, J.: Obchodní zákoník. Komentář, díl. I., s. 763.

¹⁰¹ Tamtéž.

lze dovodit, že mohou být založeny ústní i písemnou dohodou, mohou být součástí společenské smlouvy nebo jejich úprava může ležet i mimo ni. V případě, že žádné zásady dohodnuty nebudou, je obchodní vedení v rukou každého společníka, což mi ale přijde z hlediska následného výkonu vzhledem k tomu, co bylo výše řečeno, riskantní.

V případě komanditní společnosti je potřeba vycházet též z úpravy veřejné obchodní společnosti, s tím rozdílem, že k obchodnímu vedení jsou oprávněni pouze komplementáři. Platí tedy, že komplementáři jsou vázáni zásadami dohodnutými v rámci všech komplementářů. Zde je ovšem důležité, jak budou zásady upraveny. Mohou být též upraveny ve společenské smlouvě, pro její změnu by ale bylo nutné souhlasu všech společníků, tedy i komanditistů (§ 99 odst. 1 ZOK). Což je dle mého v případě zásad k obchodnímu vedení komplikovanější už z toho důvodu, že k obchodnímu vedení jsou oprávněni jen komplementáři, proto si myslím, že by bylo vhodnější zásady upravit mimo společenskou smlouvu kvůli snadnější flexibilitě v případě změn.

5.3 Udílení pokynů k obchodnímu vedení v kapitálových společnostech

5.3.1 Pokyny valné hromady

Úprava zákona o obchodních korporacích přejímá úpravu obchodního zákoníku v tom smyslu, že u obou typů kapitálových společností zákon vysloveně upravuje, že: *„Nikdo není oprávněn udělovat jednateři pokyny týkající se obchodního vedení.“* dle ustanovení § 195 odst. 2 ZOK a představenstvu dle § 435 odst. 3 ZOK. Bývalý obchodní předpis ve svém ustanovení § 194 odst. 4 ObchZ upravoval povinnost představenstva (stejně tak odkazem i povinnost jednatele) řídit se zásadami a pokyny ze strany valné hromady, bylo ovšem dovozeno, že pokyny se nesmějí vztahovat na obchodní vedení.¹⁰² *„Je tedy třeba hledat meze oprávnění valné hromady schvalovat zásady*

---

¹⁰² Z tohoto ustanovení byla výjimka, která dopadala na případ, kdy byla uzavřena ovládací smlouva podle ustanovení § 190b odst. 2 ObchZ.

a pokyny, kterými se musí společnost řídit ve vazbě na zcela obecně formulovaný zákaz zásahů kohokoli do obchodního vedení společnosti.“¹⁰³

Z citovaných ustanovení zákona o obchodních korporacích, které se vztahují pouze k pokynům, nicméně vyplývá, že zákon ponechává úpravu zásad i nadále bez povšimnutí. Stanovené zásady se obchodního vedení týkat mohou. Zdůvodnění spočívá v uplatnění zásady legální licence, kterou jsou rekodifikační celky ovládány. Zásady nesmí zasahovat do faktického výkonu obchodního vedení, nebude se jimi tedy konkrétně zasahovat do obchodního vedení, pouze se určí, na jaké bázi by se mělo obchodní vedení odehrávat, popřípadě čeho by mělo být dosaženo. To odpovídá i požadavku, aby společníkům, resp. akcionářům bylo umožněno podílet se na řízení společnosti dle ustanovení § 167 odst. 1 ZOK a § 398 odst. 1 ZOK. Jako příklad takových zásad může posloužit např. stanovení zásad dalšího rozvoje společnosti, rozhodování o jejích investičních záměrech, neboť tyto zásady se spíše orientují na dlouhodobé cíle.¹⁰⁴ Rozdíl mezi zásadou a pokynem obecně lze spatřovat v tom, že: „*Pokyn na rozdíl od zásady, musí být formulován výslovně, zatímco zásada je spíše obecným pravidlem.*“¹⁰⁵

Jelikož zásady jsou dle mlčení zákona a zásady legální licence možné v případě, že nepřesahují svoji povahu a orientují se v obecné rovině a dlouhodobosti, je na tomto místě nutné pohovořit o pokynech valné hromady.

V případě udílení pokynů je nezbytné vycházet, zda tento pokyn stojí v první řadě mimo rámec obchodního vedení. Pokud by tomu nebylo a pokyn by tak zasahoval do obchodního vedení, nastal by rozpor se zákonem a na usnesení valné hromady, v němž by byl pokyn takto udělen, by se pohlíželo jako na nicotné. Tento fakt potvrdila judikatura Nejvyššího soudu.¹⁰⁶ Z výše uvedeného tedy platí, že pokud pokyn bude přesahovat rámec obchodního vedení, je valná hromada oprávněna ho udělit. Podmínkou pro takto řádně udělený pokyn je navíc i jeho soulad s právními předpisy (a zásadami, na kterých právní

¹⁰³ DĚDIČ, J., ŠTENGLOVÁ, I., KRÍŽ, R., ČECH, P.: *Akciové společnosti*. 7. Přepřacované vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 446.

¹⁰⁴ Op. cit. sub 103, s. 447.

¹⁰⁵ BARTOŠÍKOVÁ, M.: *Povinnost a odpovědnost statutárních orgánů kapitálových společností*, *Obchodní právo*, 1998, č. 11, s. 7.

¹⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 4. 2007, sp. zn. 29 Odo 757/2005 In: DĚDIČ, J., LASÁK, J. *Právo kapitálových obchodních společností*, 1. díl, Praha: Linde, 2010, s. 938.

předpis stojí) a stanovami společnosti.¹⁰⁷ Pokud by došlo k udělení pokynu, jenž by se vyznačoval protiprávností, je na statutárním orgánu, aby ho ve všech případech odmítla. Odmítnout musí i v případě, kde by se ukázalo, že nevznikne společnosti škoda, neboť přijetím takového pokynu by statutární orgán porušil právní předpisy a stanovy. Od protiprávního pokynu je odlišovat pokyn nevhodný, jelikož pokyn nevhodný nemusí být nutně protiprávní, přestože se nebude velmi často shodovat s názorem představenstva. Představenstvo v tomto případě, aby dostalo řádné péče, by mělo valnou hromadu upozornit na možné nedostatky daného pokynu a vysvětlit, v čem spočívá jeho nevhodnost. I přesto, že v těchto případech dochází často ke střetům názorů představenstva a valné hromady, neznamena to tedy automaticky pro představenstvo nezávaznost, co se týče daného pokynu. Zároveň ale: „Nelze vyloučit, že člen představenstva bude považovat nevhodnost pokynu pro společnost za natolik zásadní, že se rozhodne z funkce odstoupit.“¹⁰⁸

5.3.2 Ustanovení § 51 v zákoně o obchodních korporacích

Jednu ze zásadních novinek, dopadající na obchodní vedení zakotvuje zákon v ustanovení § 51 odst. 2 ZOK. V tomto je stanoveno následující: „Člen statutárního orgánu kapitálové společnosti může požádat nejvyšší orgán obchodní korporace o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení; tím není dotčena jeho povinnost jednat s péčí řádného hospodáře.“ Z ustanovení jasně vyplývá, že se jedná o možnost, která je tu dána kapitálovým společnostem, nejedná se o povinnost. V průběhu sestavování zákona však na toto ustanovení bylo nahlíženo rozporuplně. Nebylo totiž jednoznačné, zda se tím, že se umožní členům statutárního orgánu požádat o udělení pokynu valnou hromadu, samotní členové nezbaví zodpovědnosti za jednání, které by mohlo způsobit újmu společnosti.¹⁰⁹ Konečná podoba citovaného ustanovení říká, že nikoliv. Na toto ustanovení lze nahlížet, jako na prolomení všeobecného zákazu jakýmkoliv způsobem zasahovat do obchodního vedení. Přesto, že se jedná dle mého názoru o důležité ustanovení, není v lecčem konkrétní a vyvstává z něj řada otázek.

---

¹⁰⁷ ČERNÁ, S.: K vázanosti představenstva nevhodnými a nezákonnými pokyny, Acta universitatis carolinae – iuridica 1, 2008, s. 127.

¹⁰⁸ Op. cit. sub 107 s. 133.

¹⁰⁹ Op. cit. sub. 70, s. 136.

Na pohled patrné je, že zákon vztahuje možnost požádat o udělení pokynu pouze na kapitálové společnosti. Nepřísluší tedy žádat o pokyn v případě osobních obchodních společností ani družstev. Na druhou stranu už není zcela přesné, kdo je myšlen členem statutárního orgánu. Z pohledu ustanovení § 152 odst. 1 NOZ je nutné považovat za člena statutárního orgánu i individuální orgány, které netvoří kolektivní orgán (hlavně tedy jednatelé u s.r.o., u kterých je tato novinka uplatňována). V takovém případě ustanovení nedává najevo, jak by se mělo rozhodnout o žádosti v případě vícečlenných orgánů. Bude-li se jednat o kolektivní orgán, vycházíme z úpravy podle ustanovení § 156 odst. 1 NOZ. V tomto případě se rozhoduje ve sboru. Zákon určuje, že se rozhoduje většinou hlasů zúčastněných členů. Pokud by ale byla rozdělena působnost podle ustanovení § 156 odst. 2 NOZ, ten sám říká, že se předchozí odstavec nevyužije, a proto by v tomto případě tedy mohl žádost podat sám člen, do jehož působnosti záležitost, v rámci které žádá o udělení pokynu, spadá. Pokud se jedná ale o obecné rozhodování o udělení žádosti v případě, že působnost podle oborů rozdělena nebyla, dochází mezi autory zpracovávající komentář k zákonu o obchodních korporacích k rozporům. Část si myslí, že k žádosti o udělení pokynu musí dojít na základě kolektivního rozhodnutí (tedy podle § 156 odst. 1 NOZ), druhá část je zastáncem vysloveně uvedeného v zákoně. Tedy že žádost může podat každý člen statutárního orgánu samostatně.¹¹⁰ Jelikož podaná žádost směřuje vždy na valnou hromadu, dostává se nám dostatečné představy, jak by formulace žádosti o udělení pokynu, měla vypadat. Na základě záměru požádat o udělení pokynu musí dojít k řádnému svolání valné hromady. Úprava svolávání valné hromady je položena v zákoně o obchodních korporacích do ustanovení § 181 ZOK a násl. pro s.r.o. a do ustanovení § 402 ZOK a násl. pro a.s. Z těchto ustanovení vyplývá, že pozvánka na valnou hromadu musí obsahovat návrh usnesení valné hromady a jeho zdůvodnění (§ 407 odst. 1 písm. f) ZOK). Z toho plyne následující; v žádosti o pokyn musí být velmi pečlivě rozebrána záležitost, na základě které člen žádá o pokyn, žádost musí zobrazovat pohled na záležitost v co nejpodrobnějším rozboru, zároveň tato žádost musí obsahovat i návrh na usnesení a tomu odpovídající zdůvodnění. Tím, že by valné hromadě byla předložena žádost neúplná, obecná, nezdůvodněná, by byla pravděpodobně porušena povinnost člena postupovat s řádnou péčí alespoň dle ustanovení § 159 NOZ.¹¹¹ Péče řádného hospodáře

---

¹¹⁰ Op. cit. sub. 70, s. 136-137.

¹¹¹ Op. cit. sub. 70, s. 137-138.

by byla porušena i v případě nesprávného vyhodnocení problému a následné svolání valné hromady. I Štenglová s B. Havlem k tomu dodávají: „*I při rozhodování o svolání valné hromady je však vázán povinností péče řádného hospodáře, musí tedy brát v úvahu např. i náklady vznikající při svolání valné hromady ve vazbě na důležitost pokynu.*“¹¹²

Pokud je však žádost předložena řádně, má valná hromada povinnost o žádosti rozhodnout? Z dikce ustanovení § 409 ZOK vyplývá, že tomu tak nemusí být. „*Valná hromada může rozhodnout, že některé ze záležitostí zařazených na pořad valné hromady se přeloží na příští valnou hromadu, nebo že nebudou projednány.*“ Dle mého však vždy bude záležet na konkrétní záležitosti. Pokud by se jednalo o žádost, resp. rozhodnutí, které by se zásadním způsobem dotýkalo společnosti, resp. zájmů akcionářů, byli by oni sami proti sobě, pokud by o žádosti nechtěli rozhodnout. Ustanovení § 409 ZOK je upraveno pro akciové společnosti, nicméně je na základě analogie možné vztáhnout i na společnost s ručením omezeným.

Z tohoto pro mě vyplývá jedna z dalších podmínek pro žádost o udělení pokynu. Dle mého by se měla žádost vždy týkat zásadního problému, či záležitosti, které budou mít značné důsledky pro společnost jako takovou. Myslím si, že pokud by docházelo k nadměrnému žádání valné hromady o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení, jednotliví členové nebo statutární orgán by porušovali i v těchto případech náležitou péči, neboť by nebyli schopni rozhodnout v rámci obchodního vedení, které jim přísluší. Nebyli by tedy již v prvopočátcích schopni dostát řádného výkonu obchodního vedení a porušovali by tím jak občanskoprávní ustanovení § 159, tak ustanovení § 51 ZOK. V souvislosti s touto úvahou mě napadá, zda by přece jen o žádosti o udělení pokynu nemělo být rozhodnuto v rámci orgánu jako celku. Proces rozhodování by fungoval jako jakási zpětná vazba pro „navrhovatele“ žádosti. Podobný postup lze dovodit v případě, že působnost členů statutárního orgánu je rozdělena do jednotlivých oborů. Protože rozdělení působností nezbavuje ostatní členy dohlížet na správu záležitostí v obchodní společnosti, mohou se tito ostatní členové též vyjádřit k žádosti nebo samotnému problému. „*Mohou k vyžádání pokynu i k pokynu samotnému zaujmout stanovisko, tj. např. odmítnout svolat valnou hromadu, budou-li mít za to, že navrhovatel žádá o pokyn*

---

¹¹² Op. cit. sub. 70, s. 138.

*vybočující z jeho působnosti, nebo předložit valné hromadě protinávrh k vyžádanému pokynu apod.*¹¹³

Valná hromada na základě přijaté žádosti vysloví s řešeným návrhem souhlas nebo nesouhlas. V této situaci je tázající osoba vázána takovou odpovědí předně z toho důvodu, že již položenou žádostí na valnou hromadu přenesla část obchodního vedení a sama již ve věci nemůže rozhodnout. Pokud by si valná hromada nevybrala ani jedno z navrhovaných řešení od člena statutárního orgánu a k záležitosti se sama vyjádřila a vztáhla na případ jinou variantu řešení, tato varianta by měla pouze doporučující charakter a nikterak by nebránila členu orgánu rozhodnout dle svého uvážení. V případě vzniku újmy v první situaci je člen orgánu zproštěn povinnosti tuto újmu nahradit, kdežto v případě druhém už nikoliv.¹¹⁴

5.3.3 Pokyny k obchodnímu vedení v monistickém režimu

Správní rada je orgánem zvláštního charakteru v akciové společnosti s monistickým systémem. Podle zákonné úpravy jí přísluší základní zaměření obchodního vedení a dohled nad jeho řádným výkonem (ustanovení § 460 odst. 1 ZOK). Zákon už se nijak zvlášť nevyjadřuje, co se pod pojmem „základní zaměření“ skrývá, nicméně je pod tímto souslovím logické si představit: *„vytyčení základních, především střednědobých cílů, z dlouhodobých jen těch, které nevyžadují přibrání strategického partnera či změnu struktury podniku společnosti, ty patří do působnosti valné hromady.*“¹¹⁵Druhý odstavec téhož ustanovení vymezuje působnost správní rady zbytkově, totiž že do její působnosti spadají jakékoliv věci týkající se společnosti, pokud nejsou svěřeny zákonem do působnosti valné hromady. Z tohoto bylo výše dovozeno, že je to právě správní rada, která je vrcholným orgánem obchodního vedení. Zde se tedy nabízí otázka kdo, komu a jak bude udílet pokyny ohledně obchodního vedení? Bude-li nahlíženo na správní radu jako na orgán kontrolní i výkonný (čili částečně s působností dozorčí rady, částečně s působností představenstva), je nutné, aby se na správní radu vztáhlo ustanovení § 435

---

¹¹³ Op. cit. sub. 70, s. 137.

¹¹⁴ Op. cit. sub. 70, s. 138.

¹¹⁵ Op. cit. sub. 2, s. 721.

odst. 3 ZOK ve spojení s ustanovením § 51 odst. 2 ZOK, tedy ustanovení, že není možné udílet správní radě pokyny týkající se obchodního vedení, ledaže by o pokyn požádal člen správní rady. Jakožto kolektivní orgán může správní rada rozdělit svoji působnost i v rámci obchodního vedení mezi své jednotlivé členy dle ustanovení § 156 odst. 2 ZOK. Tím pádem by se i zde aplikovalo, co bylo řečeno výše v diplomové práci, že žádost o udělení pokynu může dát každý člen samostatně ve svém oboru. Pokud k rozdělení nedojde, opět se bude muset o žádosti usnést správní rada jako celek. Žádost o udělení pokynu valnou hromadou se v případě monistického systému musí nutně promítnout i na orgán statutárního ředitele. I vůči němu bude platit všeobecný zákaz udílení pokynů ze strany dalších orgánů, tedy i správní rady. V tomto případě ale musíme vidět značný rozpor. Spatřujeme-li správní radu jako vrcholný orgán obchodního vedení, tedy orgán, který může o obchodním vedení rozhodovat, nevidím zde důvod, proč by i tento orgán nemohl udělit pokyn statutárnímu řediteli. Nehledě na to, že je to správní rada, která jmenuje statutárního ředitele, schvaluje jeho smlouvu o výkonu funkce a hlavně mu udává základní zaměření obchodního vedení. Bylo by tedy v tomto případě dle mého názoru více než žádoucí, aby se statutární ředitel obracel se svými žádostmi právě na správní radu.

5.3.4 Pokyny v koncernu

Ustanovení § 81 ZOK představuje druhou možnou výjimku z jinak obecně platícího zákazu udílení pokynů týkající se obchodního vedení v kapitálových společnostech. Jedná se o ustanovení spadající pod úpravu koncernu, ve které zákonodárce připustil, aby bylo možno zasáhnout udělováním pokynů do obchodního vedení. „*Obchodní vedení je běžně určováno představenstvem či jiným statutárním orgánem společnosti, případně je usměrňováno či korigováno dozorčí radou. V případě koncernu je tato modelová situace narušena. Z pohledu právní regulace vztahů vznikajících mezi vedením koncernu a vedením jednotlivých členů koncernu je potřeba se s touto skutečností vypořádat.*“¹¹⁶

---

¹¹⁶ DOLEŽIL, T.: *Koncerny v komunitárním právu: Analýza a náměty pro rekodifikaci*. Praha: Auditorium, 2008. s. 26.

Koncerny upravuje zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 79 ZOK.¹¹⁷ Ustanovení § 81 odst. 1 ZOK stanoví: „*Orgán řídící osoby může udělovat orgánům řízené osoby pokyny týkající se obchodního vedení.*“ V zákoně o obchodních korporacích je možnost udělovat pokyny týkající se obchodního vedení dána pouze pro orgán řídící osoby. Tím se současná právní úprava odlišuje od té minulé, která opravňovala k udělování pokynů řídící osobu dle ustanovení § 190b odst. 2 ObchZ. Je tedy počítáno s tím, že pokyn bude udílet vždy ten, ke kterému se váže povinnost péče řádného hospodáře. Orgán řídící osoby je vždy oprávněn udělit pokyn orgánu řízené osoby pouze ovšem jako celek. V případě kolektivního orgánu se tedy bude jednat o rozhodnutí orgánu uděleného na základě rozhodnutí ve sboru. Tyto pokyny jsou adresovány opět pouze orgánům. Protože obchodní vedení náleží statutárnímu orgánu, tomu by měl být adresován takový pokyn. Mezi oběma odstavci ustanovení § 81 ZOK však může být viděn určitý rozpor v tom ohledu, že druhý odstavec na rozdíl od toho prvního předpokládá, resp. vztahuje udělený pokyn i na prokuristu. „*tuto vnitřní nekonzistenci je třeba překlenout výkladem podle vzájemné souvislosti slov a účelu zákona (§ 2 odst. 2 NOZ).*“¹¹⁸ Je tedy nutné respektovat a brát v úvahu postavení prokuristy, který má stejně jako člen orgánu povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře. A protože samo ustanovení § 81 odst. 2 ZOK zahrnuje i prokuristu, na kterého dopadají pokyny orgánu řídící osoby, je nutné počítat s tím, že pokyn týkající se obchodního vedení může vedle orgánu řídící osoby udílet též prokurista, stejně tak jako je nutné počítat s tím, že pokyn udělený orgánem řídící osoby bude dopadat i na prokuristu řízené osoby.¹¹⁹ V případě udělení pokynu prokuristovi však bude nutné zjistit, zda je tento oprávněný k plnění pokynu.¹²⁰ Zároveň je primárně nutné vycházet z toho, že: „*Ze zákonné úpravy, ale i z povahy věci vyplývá, že nese-li statutární orgán či jeho člen odpovědnost za obchodní vedení se standardem péče řádného hospodáře, musí také mít poslední slovo v této oblasti, byť vycházejí z návodů, které obdržel od orgánů řídící osoby.*“¹²¹

---

¹¹⁷ „Jedna nebo více osob podrobených jednotnému řízení (dále jen „řízená osoba“) jinou osobou nebo osobami (dále jen „řídící osoba“) tvoří s řídící osobou koncern.

¹¹⁸ Op. cit. sub. 99, s. 193.

¹¹⁹ Op. cit. sub. 99, s. 193.

¹²⁰ V ustanovení § 450 NOZ upravuje tzv. závodní prokury a může se tedy stát, že pokyn řídící osoby už bude zasahovat mimo jeho závod.

¹²¹ Op. cit. sub. 107, s. 35.

V souvislosti s tímto ustanovením se nabízí též otázka, zda je řízená osoba povinná pokyn ze strany řídící osoby přijmout i v případě, kdy je patrné, že tento pokyn bude pro ni nevýhodný. V první řadě je nutné zohlednit to, že zákon neumožňuje do obchodního vedení řízené osoby zasahovat, kdykoliv se mu zachce. Z dikce § 81 odst. 1 ZOK vyplývá podmínka pro povahu takového pokynu, a to že tento pokyn musí být v zájmu řídící osoby nebo jiné osoby, se kterou tvoří řídící osoba koncern. Tím je tedy udělování pokynů v případě koncernů omezeno. V každém případě musí být prokázána existence koncernu. Nepoužije se už ale ustanovení § 79 odst. 3 ZOK.¹²² Pro orgán řídící osoby je zcela zásadní, aby při udělení pokynů zdůvodnil, proč k jeho udělení vůbec dochází. Měl by zejména odůvodnit, v čem spočívá jeho přínos pro koncern.¹²³ Pokyn řídící osoby tedy může být pro řízenou osobu i nevýhodný, z toho plyne, že provedení takového pokynu může vést u řízené společnosti i k újmě. Kdo v tomto případě bude odpovědný k takové újmě?

Řízené osoby jsou na jedné straně povinny respektovat pokyny, které jsou jejím orgánům uděleny ze strany řídící osoby. Vyplývá to i z ustanovení § 159 odst. 1 NOZ, který upravuje povinnost vykonávat funkci s nezbytnou loajalitou, potřebnými znalostmi a pečlivostí. Na druhé straně jsou ale tyto orgány řízené osoby povinny k dodržování zásady péče řádného hospodáře, což je upraveno i v ustanovení § 81 odst. 2 ZOK a pokud by přijaly pokyn, který je v rozporu s jejich zájmy, neporušovaly by tím už povinnost vykonávat svoji činnost s péčí řádného hospodáře, protože by z povahy takového pokynu mohly při jeho udělování dovodit, že takový pokyn je pro jejich společnost nepříznivý?

Orgán řízené osoby je povinen při přijímání pokynů řídícího orgánu počínat též pečlivě a v zájmu společnosti. Orgán řízené osoby je tedy povinen nejprve přezkoumat udělovaný pokyn, jaký bude mít dopad na společnost, popřípadě jaký rozsah by mohla mít předpokládaná újma a zejména musí ověřit, zda je řídící osoba schopná a ochotná vzniklou újmu nahradit. Daný pokyn se musí také týkat obchodního vedení. Jen v takovém případě je splněna povinnost jednat s řádnou péčí. Pokud by si toto orgán řízené osoby neověřil, odpovídal by za škodu, která tímto jeho postupem společnosti vznikla v souvislosti s plněním pokynu od orgánu řídící osoby. Pokud by však orgán prokázal, že postupoval

---

¹²² Op. cit. sub. 99, s. 192.

¹²³ Samotný pokyn nemusí být jen v zájmu koncernu jako celku, ale může být ku prospěchu též řídící osobě nebo členům koncernu.

náležitě, nastoupila by možnost vyvinění podle ustanovení § 81. odst. 2 ZOK ve spojení s ustanovením § 72 a § 71 ZOK. Je tedy vždy na straně orgánu řízené osoby, aby si zajistil veškeré potřebné informace a aby jednal s řádnou péčí. Zároveň je nutno brát v potaz, že udílení pokynů v rámci obchodního vedení není pro řídící osobu povinností, pokud tedy nebude udělovat pokyny, orgán, resp. osoby vykonávající obchodní vedení v řízené společnosti musí obchodní vedení vykonávat samy i nadále v zájmu své společnosti, tedy s péčí řádného hospodáře. Orgány řízené osoby nemají právo dožadovat se udělení pokynu od řídící osoby. Nehledě na to, že efektivní zajištění „poslušnosti“ si řídící osoba může nepochybně zajistit i jiným způsobem než udělením pokynu.¹²⁴

I přesto že v koncernech existuje určité rozlišování, co se týče hierarchie a postavení, řízení společnosti jako celku by mělo být uskutečňováno v zájmu všech a nemělo by způsobovat újmu. Pokud tato újma vznikne, zákonodárce poskytnul ochranu členům orgánu řízené osoby.

5.4 Pokyny k obchodnímu vedení v německých kapitálových společnostech

V předchozích částech práce bylo nastíněno, že v úpravě německého práva odpovídají pojmu obchodní vedení dva pojmy. Jedná se o „Geschäftsleitung“ neboli řízení obchodů a „Geschäftsführung“ neboli vedení obchodů.¹²⁵ Představenstvu u akciové společnosti v rámci řízení („Geschäftsleitung“) náleží vytyčování cílů společnosti, její směřování i její účel, nastavení politiky, která se pak následně provádí díky běžným denním činnostem. „Geschäftsleitung“ má ve své působnosti představenstvo a obecně platí, že další orgány jsou z řízení vyloučeny. Výjimkou jsou případy, kdy samo představenstvo navrhne, aby o určité záležitosti rozhodl jiný orgán. Jedním z možných omezení v rámci řízení obchodů („Geschäftsleitung“) může být upřednostňování zájmů jednotlivých akcionářů. To bylo vyjádřeno v rozhodnutí Spolkového soudního dvora

---

¹²⁴ Např. S. Černá uvádí možnost využití instrumentu odvolání. (viz op. cit. sub. 107, s. 35.)

¹²⁵ HOFFMANN-BECKING, M.: Münchener Handbuch des Gesellschaftsrecht. Svazek 4. Aktiengesellschaft. München: C. H. Beck, 1999, s. 163.

„Holzmüller“¹²⁶ (někdy též nazýváno jako Holzmüllerova doktrína). Soud zde vyřkl, že při opatření, u kterých je výrazně zasahováno do členských práv akcionářů a jejich majetkových zájmů, musí představenstvo vyzvat valnou hromadu ke spoluúčasti.¹²⁷

U společnosti s ručením omezeným se o „Geschäftsleitung“ nemluví. Naproti tomu s „Geschäftsführung“ se setkáváme u německé akciové společnosti i společnosti s ručením omezeným a dochází k rozlišování „Geschäftsführung“ v širším smyslu (což obsahuje i zastupování navenek) a v užším smyslu (tedy vedení běžného provozu). I v případě „Geschäftsführung“ se jedná o působnost představenstva u akciové společnosti, do které ale může v některých případech zasahovat jak valná hromada, tak dozorčí rada. Podílí se především udělováním pokynů nebo souhlasů. Spolupráce dozorčí rady na „Geschäftsführung“ je upravena v § 111 odst. 4 německého akciového zákona.¹²⁸ Dozorčí radě přísluší zejména dohled nad vedením obchodů pomocí tzv. „Zustimmungvorbehalt“ (výhrada souhlasu). I přesto, že v tomto případě spolupracuje dozorčí rada s představenstvem, nemůže sama jednání uskutečnit, nemůže nařídít představenstvu, aby jednalo, a představenstvo má možnost dané jednání neuskutečnit. Není tedy rovnocenným partnerem představenstva v případě „Geschäftsführung.“ Na druhou stranu ale tím, že by udělila souhlas, je na ní částečně přenesena odpovědnost za dané jednání.

Valná hromada se participuje na „Geschäftsführung“ na základě již zmíněné Holzmüllerovy doktríny. Opět tedy v záležitostech zásadního charakteru, které by se dotkly nebo zhoršily práva akcionářů. Valná hromada tak uděluje pokyny zejména k některým typům smluv jako je například smlouva o převodu majetku. Ustanovení § 111 odst. 4 AktG upravuje možnost představenstva předložit určitou záležitost valné hromadě. Pokud valná hromada na základě takovéto žádosti představenstvu vyhoví a souhlas udělí, představenstvo ještě nutně nemusí jednání uskutečnit. Situace je tu podobná jako v případě spolupráce s dozorčí radou. Pokud by ale souhlas byl udělen na základě § 119 odst. 2 AktG, představenstvo už je takovým vyjádřením valné hromady vázáno.

---

¹²⁶ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 25.2.1982, sp. zn. II ZR 174/80.

¹²⁷ Op. cit. sub. 125, s. 166.

¹²⁸ Aktiengesetz (Zákon o akciových společnostech) § 111 odst. 4 věta první a druhá: Maßnahmen der Geschäftsführung können dem Aufsichtsrat nicht übertragen werden. Die Satzung oder der Aufsichtsrat hat jedoch zu bestimmen, daß bestimmte Arten von Geschäften nur mit seiner Zustimmung vorgenommen werden dürfen.

Při nesplnění takového rozhodnutí vyplývá pro členy představenstva odpovědnost k náhradě škody. Odpovědnosti nejsou členové představenstva zbavováni ani v případě, pokud by se jednalo o situaci, kdy vznikne škoda věřitelům, přestože se představenstvo řídilo pokynem valné hromady, nicméně členem byla porušena povinnost k vykonávání činností s péčí řádného hospodáře.¹²⁹

V porovnání s českou právní úpravou je patrné, že českému obchodnímu vedení podle obsahového hlediska by spíše odpovídal institut „Geschäftsleitung“. V něm je spatřována výlučná působnost představenstva, do které v případě obchodního vedení ostatní orgány nemohou zasahovat, naopak v případě „Geschäftsführung“ se české právo s německým shoduje v možnosti požádat valnou hromadu o udělení pokynu. Zároveň je shodné to, že pokud by valná hromada udělila pokyn, který by nenáležel do obchodního vedení, není takovým pokynem představenstvo vázáno, protože nepožádalo valnou hromadu o udělení žádosti. Odlišnost naopak německého práva je dána koncepcí Müllerovy doktríny, z níž je patrné, že i v případě obchodního vedení, jež se dotýká zásadním způsobem společnosti nebo akcionářů, má statutární orgán povinnost předložit tuto záležitost valné hromadě.

Pro pokyny a obchodní vedení lze závěrem říci toto. I přes velkou snahu instrumentu obchodního vedení být výlučným nástrojem pouze pro jediný orgán společnosti, je tato snaha prolomena hned na několika místech. U osobních společností jsou pokyny zákonem nezakázány, a jak bylo výše dovozeno, jsou tedy možné. Za předpokladů, že budou udílěny v rámci zásad dohodnutých mezi společníky, a že nebudou rozporuplné. V kapitálových společnostech jsou pokyny výslovně zakazovány, možnost ostatních orgánů zasahovat do obchodního vedení je tu dána pouze v rámci dlouhodobě vytyčených zásad, které upravují podnikatelský záměr společnosti, její směřování. Výjimky z tohoto obecného zákazu zná zákon o obchodních korporacích dvě. První se týká možnosti požádat valnou hromadu, aby udělila pokyn týkající se obchodního vedení, přičemž tato žádost je korigována péčí řádného hospodáře. Druhá výjimka spadá do úpravy koncernů a je možností řídící osoby, která se tedy může uchýlit udělení pokynu a tím k zásahu do obchodního vedení u řízené osoby.

---

¹²⁹ NĚMEČKOVÁ, O.: Obchodní vedení a vnitřní vztahy kapitálových společností v ČR a v Německu. *Právní rozhledy*. 2004, č. 22. s. 827.

6 ZÁVĚR

Obchodní vedení je součástí každé obchodní společnosti. Každá obchodní společnost musí být určitým způsobem regulována v samotném jádru, tedy uvnitř. Jednak proto, aby mohla fungovat jako uměle vytvořený subjekt, ale určitá úroveň úpravy vnitřních vztahů je nutná i pro ochranu těch osob, které do obchodních společností přinášejí určitý majetek, kapitál. V diplomové práci jsem se snažila především zaměřit na srovnání bývalé úpravy, platné do 31. 12 2013 s úpravou účinnou od 1.1 2014. Ta sama o sobě představuje obrovský zlom pro soukromoprávní vztahy, ne-li pro české právo obecně. Rekodifikace se obchodního vedení dotkla v několika jeho dílčích částech. Jedná se zejména o úpravu povinnosti péče řádného hospodáře, možností zásahů do obchodního vedení ze strany jiných než statutárních orgánů společnosti, ale i problém souběhů.

Na základě kapitoly pojednávající o pojmu, je nutné spatřovat v obchodním vedení běžné záležitosti, které se odehrávají na poli obchodních společností dennodenně. Jsou to záležitosti, do kterých není zákonem dovoleno, aby v nich vykonával působnost kterýkoliv jiný orgán společnosti. Tímto se obchodní vedení odlišuje od mimořádných záležitostí, od záležitostí, které jsou méně časté, ale ne neobvyklé odehrávající se též uvnitř společnosti. Svoji povahou a utvářením se odlišuje obchodní vedení od jednání společnosti navenek. V obchodním vedení je nutné spatřovat rutinu, bez které by faktické fungování obchodní společnosti bylo jen málo představitelné. Jedná se o činnosti prováděné uvnitř společnosti, ke kterým je příslušný pouze statutární orgán, ostatní orgány do této sféry nemohou zpravidla zasahovat. Pojem obchodní vedení je pojem obsahově široký. Do jisté míry tedy vždy záleží na konkrétní osobě, jak k tomu tato bude přistupovat. Nutno shrnout, že ustanovení týkající se obchodního vedení výslovně, je poskromnu. Zcela bez povšimnutí nechal zákonodárce úpravu obchodního vedení u osobních společnostech. U kapitálových společností se omezuje pouze na několik ustanovení. Pro následný vývoj a ubírání se obchodního vedení bude zapotřebí vycházet jednak z judikatury a odborné literatury, zároveň ale i z doposud uznávaných teorií, které vymezovaly obsah obchodního

vedení. Obojí bylo v diplomové práci rozebráno. Je patrné, že judikatura i literatura se snaží svými příspěvky v co největší míře vyplnit mezeru v zákoně, který definici obchodního vedení postrádá. Tím, že se k pojmu vyjadřuje široké spektrum osob a institucí, dochází k tomu, že se v mnohém názory různí. V tomto nicméně vidím výhodu, protože obchodní vedení se tím zapracovává do širších kontextů a tím se samotné dotváří.

Přínosem pro téma je podle mého názoru ustanovení § 156 NOZ, které výslovně umožňuje rozdělit působnost orgánů podle různorodých oborů, což je promítnuto v části diplomové práce, která pojednává o funkci a výkonu obchodního vedení. Výkon obchodního vedení u osobních společností se snaží přiblížit společností kapitálovým. Nejsem si jistá, jestli tato úprava je vhodná, zejména pro nedostatečné promítnutí obchodního vedení v zákonné úpravě. V tomto případě se úprava hlavně veřejné obchodní společnosti zdála ucelenější a dávala přesnější pohled na obchodní vedení podle znění obchodního zákoníku. U kapitálových společností je jasně vyjádřeno, komu obchodní vedení přísluší a jaké má svoje hranice. Novinkou zde je úprava společnosti s ručením omezeným a její možnosti nechat vzniknout kolektivnímu orgánu, což se následně promítne v procesu přijímání rozhodnutí v obchodním vedení. Spornou oblastí z hlediska výkonu je umožnění vzniku monistického systému akciových společností. Zde se ukáže až s praxí, jak bude na správní radu a statutárního ředitele nahlíženo, již teď je však patrné, že jsou zde mnohé nedostatky spočívající v nepřesných formulacích. Součástí výkonu obchodního vedení je povinnost provádět tyto činnosti s péčí řádného hospodáře. Ta se dotýká osob, kterým obchodní vedení přísluší ze zákona, tedy statutárních orgánů. Ty se jí nemohou zprostit ani v případě delegace, ani v případě, kdy dojde k udělení pokynu ze strany valné hromady na základě podané žádosti.

Další z rozdílů v úpravě obchodního vedení je nezakotvení ustanovení § 66d ObchZ. Zákonodárce toto v nové právní úpravě nezohlednil, přestože v prvopočátcích se i s tímto ustanovením počítalo. Myslím si, že právě toto ustanovení vnášelo do jinak vágního pojmu alespoň částečně určitý řád. Podle mého názoru jeho absence, byť je zdůvodnitelná zásadou legální licence, bude mít značný dopad na právní jistotu mnoha podnikatelů. V neposlední řadě tato nejistota vyplývá z nedostatečně vyjádřeného nazírání na problematiku souběhů. Což bude opět vést k soudním sporům a tím i klást jistý tlak na soudní instance k (znovu)vyjádření. Je pravda, že i ustanovení 66d ObchZ nebylo

vyčerpávající. Jednak nebyla upravena příslušná forma pověření a zároveň vyvstával problém tzv. samokontraktace. Tyto problémy, které přetrvávají i nadále, se budou muset opět dořešit soudní cestou. Podle mého názoru byla však v tomto ohledu úprava obchodního zákoníku výhodnější a postavena na pevnějších a hlavně jistějších pravidlech.

Úprava souběhů i nadále zůstává otevřeným tématem. Přestože se toto téma zdálo být již ustálené po přijetí výše citované novely obchodního zákoníku, rekodifikace toto bere zpět. Pro obchodní vedení je souběh důležitý v tom směru, že úprava do konce roku 2013 umožňovala, aby bylo obchodní vedení vykonáváno i osobami odlišnými od statutárních orgánů na základě pracovní smlouvy. Obchodním společností je po rekodifikaci otevřena cesta aplikace zásady legální licence společně se zásadou smluvní volnosti, které hovoří pro umožnění souběhů. Na druhé straně je však značná míra nejistoty z důvodu negativního nahlížení českých soudů na problematiku souběhů. Na to, jak se úprava zdála být jasnější po přijetí novely obchodního zákoníku v roce 2012, je díky rekodifikaci opět situace komplikovaná a přináší mnohé otázky, na které se dostane odpověď až časem.

V diplomové práci byla dále zohledněna a rozebrána problematika pokynů udílených k obchodnímu vedení ze strany valné hromady. Do této části práce byla zahrnuta i problematika obchodního vedení z pohledu německého práva. Rovněž byla rozebrána nová obchodněprávní úprava zavádějící dvě pravidla, za jakých může dojít k zásahu do obchodního vedení ze strany ostatních orgánů společnosti. V prvním případě se jedná o ustanovení § 51 odst. 2 ZOK, který ale možnost, zda dojde k zásahu, ponechává na statutárním orgánu. Tím pádem daný zásah nikdy nemůže přijít samovolně a ostatní orgány tedy do obchodního vedení opět nemají šanci zasáhnout samy od sebe. Podle mého názoru tím je jasně vyřčena výlučná působnost statutárního orgánu v obchodním vedení. Je tím posíleno postavení statutárního orgánu, které je zároveň ohraničeno mezí, kterou představuje prosperita společnosti. Ustanovení chápou tak, že i přesto, že by měly rozhodovat v rámci obchodního vedení statutární orgány, resp. jimi pověřené osoby, pouze členům statutárního orgánu kapitálové společnosti je umožněno v případě, že mají pochybnosti, požádat nejvyšší orgán o pokyn. Zákon dává takovou možnost pouze kapitálovým společnostem. Jinak to být ani snad nemůže, neboť v osobních obchodních společnostech dochází k určité spolupráci mezi společníky při obchodním vedením již

z povahy uspořádání vztahů. Umožnění požádat nejvyšší orgán, aby zasáhl do obchodního vedení, si odůvodňuji zejména tím, že je chráněn zájem společníků, resp. akcionářů ve společnosti, který je tímto nadřazen vnitřnímu uspořádání vztahů. Ustanovení v tomto případě považuji jako přínos pro obchodní společnost jako celek, které je tímto dán určitý mechanismus, jak vykonávat obchodní vedení co nejlépe, zejména pak ve velkých závodech. Druhá výjimka se týká koncernů a je upravena v ustanovení § 81 ZOK. Možnost zasáhnout do obchodního vedení v tomto případě není výjimkou, obchodní zákoník upravoval možnost udílet pokyny v ustanovení § 190b odst. 1 a odst. 2 ObchZ. Pro udílení pokynů a tím možným zasahováním do obchodního vedení je zde však požadován zájem koncernu. Při vypracování diplomové práce vyvstaly na povrch i sporné otázky týkající se nově umožněného monistického přístupu u akciových společností i z hlediska možnosti udílení pokynů v tomto systému. Z těchto nastudovaných informací vyplývá, že řešení, které nám je dáno zákonem o obchodních korporacích, není řešení nejkvalitnější. Ustanovení za sebou nechávají řadu otázek, na které je ještě pravděpodobně brzy hledat přesné odpovědi. Je tím ale zcela jasné, že ačkoliv měl být monistický systém oceňovaným nástrojem pro uspořádání vztahů ve společnosti, myslím si, že bude trvat delší dobu, než si podnikatelé tento systém osvojí a začnou využívat, aniž by se obávali, že si tím více přitíží, než polepší.

Na závěr bych ráda dodala, že téma je pro svoji aktuálnost zásadní, má dopad na praktické fungování společnosti. Myslím si, že základem dobře fungující společnosti je její dobře uspořádaná vnitřní struktura, která je zároveň schopna reagovat na vnější podněty. Obchodní vedení je tímto nepostradatelným instrumentem. To, že se jedná o pojem, který není často na první pohled rozpoznatelný a zdá se být v mnohém nejasný, ho nečiní ovšem nepotřebným, ba právě naopak.

ABSTRAKT

Diplomová práce rozebírá pojem obchodní vedení. Jedná se o pojem, který spadá do působnosti statutárního orgánu. Jelikož se jedná o pojem, který není v právních předpisech definován, je v práci kladen důraz na to, co se do samotného pojmu zpravidla zařazuje, jak na něj pohlíží odborná literatura a judikatura. Zároveň je pojem vyčleněn od ostatních druhů rozhodování odehrávající se uvnitř obchodních korporací. Stejně tak je pojem zdůrazněn a odlišen jako opak jednání navenek společnosti. V diplomové práci dochází zejména ke komparaci pojmu s bývalou právní úpravou, kterou nahradily s účinností od 1.1 2014 dva nové soukromoprávní kodexy, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. Část práce je též věnována exkurzu do právního stavu po přijetí novely obchodního zákoníku, zákona č. 351/2011 Sb., která přinesla zásadní změnu do obchodního vedení spočívající v úpravě pověření obchodním vedením. Obchodní vedení je v práci rozebráno z hlediska jeho funkce, kterou má v obchodní společnosti jako celku. Akcentována je zejména hranice mezi statutárním orgánem, kterému přísluší obchodní vedení, a nejvyšším orgánem obchodní společnosti z pohledu udělování pokynů ze strany nejvyššího orgánu společnosti. Jelikož se jedná o pojem, který z nemalé části ovlivnila úprava německá, je v práci zohledněna problematika obchodního vedení podle práva německého. Práce pojednává též o výkonu a realizaci obchodního vedení, jakým způsobem je obchodní vedení vykonáváno a v jakém případě dochází k jeho návaznosti na jednání jménem společnosti. Závěr práce shrnuje podstatné a zásadní poznatky pro obchodní vedení, které byly při psaní práce zjištěny. Vyvozuje důsledky, jaké pro úpravu, ale i faktické fungování obchodního vedení přináší nová právní úprava. Zároveň je v závěru zhodnoceno, zda úprava nová přináší vhodnější a ucelenější pohled na popisovaný pojem.

Klíčová slova: Statutární orgán, Obchodní vedení

ABSTRACT

This diploma thesis examines the concept of business management. It is a concept that falls within the scope of the statutory body, one of the main and obligatory organs of business corporations. Since this is a concept which is not defined anywhere in the legislation, the thesis focuses on what the concept itself involves, and what on the other hand cannot be considered as a business management. The thesis also explains how it is seen in terms of professional literature and case law. The concept is also distinguished from other kinds of decision-making process that takes places inside (within) business corporations. This thesis compares particularly the former legislation which was replaced, with the effect from 1 January 2014, by the two main private codes, the Act No. 89/2012 Coll., the Civil Code and the Act No. 90/2012 Coll., the Act on Business Corporations. Those two codes are being a huge step for the Czech law in general and are bringing definitely some changes and news to the concept of business management. There is also mentioned the progress of business management in time in the final thesis. One of the diploma chapter deals with couple of changes brought to the Act No. 513/1991 Coll., the Commercial Code by the amendment No. 351/2011 Coll. The business management is a concept which is partly influenced by the German legislation; therefore the thesis pays attention to the business management according to German law as well. There is also a chapter in the diploma thesis that covers the realization of the business management and in which cases it is followed by negotiations on behalf of the company. The conclusion summarizes the basic and fundamental findings typical for business management, reflects the impact of the new recodification legislation on business management, but not only in terms of legislation, but also its use in practice.

Key words: Statutory body, Business management

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy české

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Beck-online [právní informační systém]*. Praha: C. H. Beck. Dostupné z: www.beck-online.cz

Justice: Občanský zákoník. *Důvodová zpráva k občanskému zákoníku* [online]. 2012 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online [právní informační systém]*. Praha: C. H. Beck. Dostupné z: www.beck-online.cz

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. In: *Beck-online [právní informační systém]*. Praha: C. H. Beck. Dostupné z: www.beck-online.cz

Justice: Občanský zákoník. *Důvodová zpráva k zákonu o obchodních společnostech a družstvech* [online]. 2012 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online [právní informační systém]*. Praha: C. H. Beck. Dostupné z: www.beck-online.cz

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online [právní informační systém]*. Praha: C. H. Beck. Dostupné z: www.beck-online.cz

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. In: *Beck-online [právní informační systém]*. Praha: C. H. Beck. Dostupné z: www.beck-online.cz

Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník. In: *Beck-online [právní informační systém]*. Praha: C. H. Beck, 1964. Dostupné z: www.beck-online.cz

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online. [právní informační systém]*. Praha: C. H. Beck, 2006. Dostupné z: www.beck-online.cz

Právní předpisy zahraniční

Aktiengesetz. In: *BGBI. I S. 1089*. 1965.

Handelsgesetzbuch. In: *RGBl. I S. 219*. 1897. Dostupné z: <http://dejure.org/gesetze/HGB>

Schweizerisches Zivilgesetzbuch. In: <http://www.gesetze.ch/inh/inhsub210.htm>. 1907.

Komentované právní předpisy

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Díl I. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0.

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Díl II. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0.

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Díl III. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0.

DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. Díl I., 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, 847 s. ISBN 8072730711.

DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. Díl III., 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, S. 1747-3055. ISBN 8072730711.

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: § 56-260*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1998, 1306 s. ISBN 8072011308.

ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, 994 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.

Literatura

ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 1. vyd. Praha: ASPI-WoltersKluwer, 2006, 360 s. ISBN 8073571641.

DĚDIČ, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: přehled judikatury s komentářem*. Praha: Linde, 2010, 2 sv. (990 s., s. 997-1975). ISBN 9788072017812.

DĚDIČ, Jan, Radim KRÍŽ, Ivana ŠTENGLOVÁ a Petr ČECH. *Akciové společnosti*. 7., přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 672 s. ISBN 9788074004049.

DOLEŽIL, Tomáš. *Koncerny v komunitárním právu: analýza a náměty pro rekodifikaci*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2008, 175 s. ISBN 9788090378636.

DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti ve světle rekodifikace českého obchodního práva*. 1. vyd. Praha: WoltersKluwer Česká republika, 2012, 533 s. ISBN 9788073577551.

DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-WoltersKluwer, 2008, 428 s. ISBN 9788073573447.

ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1997, 254 s. ISBN 8071750476.

GRIFFIN, Stephen. *Companylaw*. 2nd ed. London: PitmanPub, 1996. ISBN 0273624903.

HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2010, 196 s. ISBN 9788087284117.

KANTENWEIN, Thomas a Michael HOFFMANN-BECKING. *Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts*. München: Beck, 1999, 922 s. ISBN 3406314600.

MALOVSKÝ-WENIG, Arnošt. *Průručka obchodního práva*. 1. vyd. Praha: Československý Kompas, 1947, 510 s.

PAUKNEROVÁ, Monika a Michal TOMÁŠEK. *Nové jevy v právu na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2009, 424 s. ISBN 9788024616872.

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo: učebnice*. 2., přeprac. vyd. Praha: WoltersKluwer ČR, 2010, 576 s. ISBN 9788073575250.

PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ a kol. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva*. II. Díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, 545 s. ISBN 8073571498

Časopisecké zdroje

BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava. Povinnost a odpovědnost statutárních orgánů kapitálových společností. *Obchodní právo*. 1998, č. 11, s. 2-13. ISSN: 1210-8278.

ČECH, Petr. Souběhy funkcí zpět do neznáma. *Právní rádce*. 2013, č. 10, s. 28-29. ISSN: 1210-4817.

ČECH, Petr. Hlavní změny v obchodním zákoníku po 1. Lednu 2012. *Právní rádce*. 2012, č. 1, s. 19-26. ISSN: 1210-4817.

ČECH, Petr. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce*. 2007, č. 3, s. 4-8. ISSN: 1210-4817.

ČERNÁ, Stanislava. O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újmy. *Obchodněprávní revue*. 2014, č. 2, s. 35-41.

ČERNÁ, Stanislava. K vázanosti představenstva nevhodnými a nezákonnými pokyny. *Acta universitatis carolinae - iuridica*. 2008, č. 1, s. 127-136.

ČERNÁ, Stanislava a Petr ČECH. Kde jsou hranice obchodního vedení? *Právní fórum*. 2008, č. 11, s. 453-459. ISSN: 1214-7966.

DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 65-71. ISSN: 1213-5313.

DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 97-105. ISSN: 1213-5313.

HAVEL, Bohumil. A ještě k tzv. absolutoriu a také k přenosu obchodního vedení na správní radu. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6. ISSN: 1213-5313.

HAVEL, Bohumil. Quo vadis obchodní vedení. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 3, s. 71-74. ISSN: 1213-5313.

HÁMORSKÁ, Andrea. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 9, s. 250-255. ISSN: 1213-5313.

NĚMEČKOVÁ, Olga. Obchodní vedení a vnitřní vztahy kapitálových společností v ČR a v Německu. *Právní rozhledy*. 2004, č. 4, s. 824-829. ISSN: 1210-6410.

RADA, Ivan. Souběh funkce (člena) statutárního orgánu a vedoucího zaměstnance. *Právní rozhledy*. 2006, č. 1. ISSN: 1210-6410.

ŘEHÁČEK, Oldřich. Zabezpečení obchodního vedení akciové společnosti a jednání za tuto společnost po novele obchodního zákoníku. *Právní rozhledy*. 2012, č. 6, s. 213-215. ISSN: 1210-6410.

ZÁDĚRA, Filip. Zástupci obchodní společnosti, povaha jejich vztahu ke statutárnímu orgánu a souběh jednání. *Obchodní právo*. 2012, č. 2, s. 53-62. ISSN: 1210-8278.

Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006. *Nsoud* [online]. 2006 [cit. 2013-11-09]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/56EFCE4E8E141CE4C1257A4E0065DAC9?openDocument&Highlight=0.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 18. 3. 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003. *Nssoud* [online]. 2005 [cit. 2013-02-04]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/main0col.aspx?cls=JudikaturaSimpleSearch&SimpleSearch=1&rjz_id=11&rok=2003&senat=4&cislo=24&soud=13&pagesource=0.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5.10 2005, sp. zn. 5 Tdo 1208/2005. *Nsoud* [online]. 2005 [cit. 2013-12-04]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/DB5E18D95703A25EC1257A4E00651D77?openDocument&Highlight=0.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.7 2008, sp. zn. 29 Odo 1262/2006. *Nsoud* [online]. 2008 [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/5EC6AA755E9640C2C1257A4E0068DA1C?openDocument&Highlight=0.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.2 2007, sp. zn. 29 Odo 1108/2005. *Nsoud* [online]. 2007 [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/BF6E99D83E4FB625C1257A4E00690A84?openDocument&Highlight=0.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.6 2009, sp. zn. 29 Cdo 3139/2007. *Nsoud* [online]. 2009 [cit. 201-11-12]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/CEB4E7139010EE67C1257A4E00658484?openDocument&Highlight=0.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004. *Nsoud* [online]. 2005 [cit. 2013-11-09]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/B1173BC821504F42C1257A4E006ABD0D?openDocument&Highlight=0.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.3 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007. *Nsoud* [online]. 2008 [cit. 2013-02-06]. Dostupné z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E2A76463FD3DB6BBC1257A4E0065A4A0?openDocument&Highlight=0.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3.5. 2007 sp. zn. 5 Tdo 433/2007. *Nsoud* [online]. 2007 [cit. 2013-11-02]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/9EA70889ACDD24A6C1257A4E0069759E?openDocument&Highlight=0.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.3 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007. *Nsoud* [online]. 2008 [cit. 2013-11-15]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E2A76463FD3DB6BBC1257A4E0065A4A0?openDocument&Highlight=0.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.3 2007, sp. zn. 32 Odo 1455/2005. *Nsoud* [online]. 2007 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/5BBEC81C7E1BF9B9C1257A4E00690BB2?openDocument&Highlight=0.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 15. 1. 2003, sp. zn. 21 Cdo 963/2002. *Nsoud* [online]. 2003 [cit. 2013-02-04]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/9E0AF3EE0BBD47EBC1257A4E00686E6A?openDocument&Highlight=0.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.11 1998, sp. zn. 21 Cdo 11/98. *Nsoud* [online]. 1998 [cit. 2013-11-15]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/3D35F39F7B30524BC1257BD6003A2C49?openDocument&Highlight=0.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 8. 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003. [online]. 2004 [cit. 2013-02-04]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/33F0A4FBAB484598C1257A4E0067ADBFB?openDocument&Highlight=0,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.1.2009, sp.zn. 29 Odo 1060/2006. *Nsoud* [online]. 2009 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/239872FAFF903B3FC1257A4E0065002E?openDocument&Highlight=0.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu, ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 3 Ads 119/2010. *Nssoud* [online]. 2010 [cit. 2013-10-04]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0119_3Ads_100_20101210095222_preveveno.pdf

Zahraniční judikatura:

Rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 25.2.1982, sp. zn. II ZR 174/80. *Openjur* [online]. 1982 [cit. 2013-12-04]. Dostupné z: <http://openjur.de/u/168196.html>

Elektronické zdroje:

VRAJÍK, Michal. Kudy vedou hranice obchodního vedení?. In: *Akds* [online]. 2012 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z: <http://www.akds.cz/files/7350bd695e085267002f78d5f2f52793.pdf>.

HAVEL, Bohumil. *Www.epravo.cz: Glosa o svobodě. Co se starými souběhy? A jak s novými?* [online]. 2013 [cit. 2013-12-02]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/glosa-o-svobode-co-se-starymi-soubehy-a-jak-s-novymi-92537.html>

LASÁK, Jan. *Www.epravo.cz: Pár poznámek k péči řádného hospodáře členů statutárního orgánu na prahu rekodifikace* [online]. 2011 [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/par-poznamek-k-peci-radneho-hospodare-clenu-statutarniho-organu-na-prahu-rekodifikace-76933.html>

Jednání právnické osoby a odpovědnost statutárních orgánů. *Randalegal* [online]. 2013 [cit.2014-01-02]. Dostupné z: http://www.randalegal.com/upload/File/Rekodifikace_7_2013.pdf.